Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет. Арадувла 1923 шера дена

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарчу Советан а, Министрийн Советан а орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 34 (2280). | Ера, 19 март, 1964 шу. | Мах 2 кап.

ДУКХАГIА ЯККХА ШУРА

КПСС ЦК февральски Пленумо белгалъяьккха юрта боахама интенсификацин ярa программа кхоачашъеш латт. ЧIоагIа айдаьд цо юрташкарча къахьегамхой хьинар, совбоах цар ина, лакхъю цар творчески энтузиазм. Ши-шийн участке болх тоабе, дукхагIа юрта боахама продукташ яха гIерташ ва хIара колхозхо, совхоза болхло, специалист.

ЧIоагIа хьинар айденна къахьегаш ба укх деношка вай республикера хьайбаш лелаерашь. Хьайбаш лерттIа Iангара лака е цар продуктивность лаккхъе а гIерташ шелалца, Iана халонашца массехк бетта чIоагIа къовсам лоаттабу цар. Денгара денга яржаш латт хоаркашта, Iаьсий лелаерашта, доахана гIулакх доча кхьача болхлоашта юкъе КПСС ЦК февральски Пленума решенеш кхоачашъяра йолаьь социалистически яхь. Хьалха латтача колхозашка, совхозашка, фермашка хIанзае а доккхий толамаш даьхад цу яхье, дикка алсамъяьккхай паччахьалкхенга йоккха шура.

Дика лел шура яккхара а ца паччахьалкхенга йохкара а гIуллакхаш Сунженски производственни управлене колхозашка. Март бетта 10-гIа ди тIакхоачаш 90 процент кхоачашъяьй цар шура кийчъяра квартальни плам. Соаха цу хана управлене боахамаша паччахьалкхенга еккачул 26 процент дукхагIа я иа.

Во лелац паччахьалкхенга шура дIаяллара болх Грозненски производственни управлене боахамашка а. Цар 82 процент кхоачашъяьй шоай квартальни план. Цу управленерча «Новый быт» яхача, 1 Мая, Ленина цIерахча колхозаша хаьал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга шура йохкара квартальни планаш.

Цу тайпара хьокхаме къахьегаш доле боахамаш дукха а да республике. Цу боахамий кулгалхоша, специалисташа, хьайбаш лелаераша шоай болх кхетамца оIаштIехьбаьккар, юрта боахама интенсификаци яра программе кхачашъеча цар хьинаре къахьегаш бахьан долаш даьхад уж толамаш. Партийни организацеша хIара денна къовсам лоаттабу хьайбаш дикагIа кхабара, шура дукхагIа яккхара оарцагIбоах хьайбаш лелаераш.

Дика пайда эц хьалха латтача боахамаша доакъарех. Масала, Сунженски производственни управлене колхозашка хьайбаша дикагIа дуаргдолча тайпара хаг а йоаккхаш, Iанарца кийча а деш, барда е кхы хIама тохаш тоа а деш лу гIожа доакъар. Доакъара фацнака хьайбашта эша белоки дукхагIа хилийтара укхаза карбамид етт доакъарах, лоаца аьлча детта доахан дIайхача кийцие латт, бокъонца кхоаб, хаинахьа хий мелаву, цудукъа доахана шура дукхагIа лу.

Ишта кхабец доахан массанахьа а. Дукхача колхозашкек совхозашкек доагIача тайпера гIулакх дац царна, хаинахьа два хIама лац, хий молаьц, латта моттигаш шийла е, цудукъа цар кIезига лу шура.

Шура яккхара а паччахьалкхенга йохкара а гIуллакха республике эгара тIехьа латтараша я Наьсарен производственни управлене колхозаши совхозаши. Укх шера шин беттен 10 дийнахьех 59 процент мара кхоачашъяьяц цар шура кийчъяр а квартальни план. Ер шу доладелча гIоне а шура аккхара тIехьа латт цу управлене боахамаш. Шура шоаш тетара кIеззига, йоакхаше а дукха шура гIулакх доацача дIаухийт шига.

Ледара лел шура яккхара а паччахьалкхенга йохкара а гIулакхаш Шелковски, Наурски, Урус-Мартана производственни управленей боахамашка а. Цар бехка тIехьаьюс республика квартальни план кхоачашъяра.

Цу управленей боахамашка шура кIезига яккхара бахьан цига кхоачамболлаш доакъар, опыт йоаца кадраш, доахан чудоакха моттигаш ца хилар е цар доахан ваьхачарел вогIа хилар дац. Дерригача боахамашка саина да хьалаш цига а. Шура яккхара а из паччахьалкхенга йохкара а гIуллакхаш тIехьакусача боахамашка гIулакх во лелара бахьан да цига доахан кхабар. царна хий моладар, кхы эша гIулакх дар порядках леладеш ца хилар. Дукхача боахамашка хаийш хаинахьа цIендац, доахана ховза кIалхьарцар дац, дIадулла хIама дикагIа дуаргдолча тайпара кийчдий дац, хан-ханнахьа берда кхахьац. Дукха моттигаш мийслу доахан бокъонца ца детташ, цорга шура йоаллийташ.

КIеззига ха мера йисаш хьалхара квартал йистеяла. Хьайбаш лелаерий декхар да берриге шоай низ тIа а бахийта паччахьалкхенга шура йохкара план кхоачашъяра оарцагIбалар. Сиха тоабе беза фермай болх, деттача доахана шура дукхагIа дургйола гIулакх оIаштIехьдаккха деза.

Шура йоаккхийта а из паччахьалкхенга йохийта а алсамдаккхара мел эша хьалаш долаш да вай республике — доахан даккхьад, шортта силос, йол, ч. кхы эшараш да. ТIехьатетта йиш йоаца гIулакх да цу торонех бокъонца пайда эцар.

Дукхача боахамашка кIезига пайда эц карбамидах, ледара латт Iадманша карагIдаьккхараш хьалха латтарий опыта производствана юкъеяхьара гIулакх, хьайбай боахама химизаци ярa бокъонца терхам тIабахийташ. Из да йиш йолаш дац. Фермай балхага хаддаза бIарглокхаш, кердадар цар балха юкъехьоагIа Iалашлейх хила беза боахамий кулгалхой, специалисташ, партийни организацеш. Фермай болх тоабаре, дукхагIа шура яккхара оарцагIбахa беза хьайбаш лелаераш, церра йоаржае еза царна юкъе социалистически яхь.

Производственни управленей кулгалхой, парткомий болхлой кхетадеш хила беза хьалхарча квартала план кхоачаш ца хьр етта шера план а кхоачаш ца еш нуслаш хилар. Цудукъа берриге низ тIабахийта беза хьалхарча квартала план кхоачашъяра.

Хьайбаш Iангара дахара балха эгара лоархIамегIа йола ха я кхана хьетIаэттар. ЧIоагIа терхам тIабахийта беза дерриге доахан Iангара дахара, доакъарах кхетамца пайда эцара. Фермашка зоо-ветеринарни порядок оттаяра, деттача доахана дукхагIа шура дургйола гIулакх оIаштIехьдаккхара.

Юрта боахама интенсификацин ярa ларда тIа юрта боахам дегIабоалабара хьакъехьарча КПСС ЦК февральски Пленума решенеша хьинар айдаь болча Нохч-ГIалгIайчеь хьайбаш лелаераша шоай низ кхоберзбац тIаьйна социалистически декхараш кхоачашдеча керда толамаш дахара.

ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ СОВЕЩАНИ

Селхан, Грозне Ленина цIерахча культура Дворецe юрта боахама болхлой республикански совещани хилар. «КПСС ЦК февральски Пленума решенеш кхоачашъяра хьакъехьара республика юрта боахама болхлой декхараш» яхача дешах доклад йир совещане юрта боахама продукташ якарей кийчъярей министра А. М. СЛЮСАРЕВА.

Прениех къамаьлаш дир Шелковске производственни управлене парткома секретара ков. ПОЛУШКИНА, Iалма-тохкама ветеринарни станце директора ков. МОЧАЛОВСКЕ, Наьсарен производственни управлене начальника ков. АБУБАКАРОВА, Сунженски управлене «ЦIе Эскар» яхача колхоза доярка ков. САЛАМАТИНАС, Наурски управлене «Надтеречный» совхоза директора ков. ВЕТОШКИНА, Ножай-Юрта управлене «Октябра 40 шу» яхача колхоза председателa ков. ОСМАЕВА, ГНИЗ директора заместителa ков. СЕМЕНЕЦА, Сунженски управлене «Ленина никъ» яхача колхоза председателa ков. ШАДИЕВА, Къабарда-Хlирий АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председателa ков. ХЕТАГУРОВА, № 1 йолча шурий совхоза керттерча зоотехника ков. ЕМЕЛЬЯНОВА, кхыйа ахьчар.

Совещани йистейоллаш къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара ков. Ф. Е. ТИТОВА.

Массаьа раза а оалаш тIаийнар 1964 шера доле республика юрта боахама къахьегамхой социалистически декхараш.

Ура а тIайтта чIоагIа тIоараш техар совещане хийнараца КПСС Централоьни Комитетага а Н. С. Хрущевга шийга а дохьийташ доле кехат Iодийнача.

Собране белхаш дешаш отчет тIабоагIача номер тIа хургья.

КИЙЧА ДА

Дика кийчо яьй бIаьстанна Урус-Мартана производственни управлене «Горец» совхоза цхьоалагIча отделене тракторни бригада коллективо. Из я тха совхозе техникана ремонт еча хана эггара хьинарегIа къахьийгача бригадех.

Гуйран балхаш чакхдовлалашехьа е ремонт е болабелар бригада дикагIболе механизатораш Межиев Мухьмад, Якаев Адам, Тимиров Iадиан, кхыбараш. Хаинахьа а дика а ремонт чакхъяккхар духьа бригада коллектива юкъе социалистически яхь йоаржайир. ХIаьта ремонт яь яьина техникe дIаийергйола комисси а оIашагIъеллар.

Бригаде 28 тракторех хIанзалехьа тоаьяь 26, хIаьта юкейиса вож шиь трактор цхьайола оатхалаш йоацаш латт, бакъда укх деношка уж а тоаяь ярахеъаргья. Цудукъа цар йиш я дикагIйолча агротехнически хана дерриге бIаьстан балхаш чекхдеха.

Дика оIаштIехьдаьккхад бригаде агрохимически дешар. Цу дешара юкъе дакъа лаьцар бригада берригача членаша. Шортта органически удобренеш йиьхьай кхашка, кхоачамхиллал Iалашъяьй минеральни удобренеш.

А. АТАМАЗОВ,
«Горец» совхоза белхлой комитета председатель.

Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама Заслуженни механизатор яха сийлен цIи ялара хьакъехьара

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Юрта боахама механизаци ярa даькъе толамаш дахарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика юрта боахама Заслуженни механизатор яха сийлен цIи лойла:

Джамалаев Тата Юнаевича — Шаьла колхозно-совхозни производственни управлене «Джалка» совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадира.

Жуков Владимир Федоровича — Наурски колхозно-совхозни производственни управлене Ленина цIерахча колхоза комбайнера.

Зарпаев Абдул-Саид Абдул-Рашидовича — Шаьла колхозно-совхозни производственни управлене «Джалка» совхоза хьажкIаш лелаеча механизированни звено звеньевойна.

Китериханов Оалхазар Дениевича — Урус-Мартана колхозно-совхозни производственни управлене «Красноармейский» совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадира.

Мальсагов Юсеп Османа — Наьсарен колхозно-совхозни производственни управлене «Назрановский» совхоза хьажкIаш лелаеча механизированни звено звеньевойна.

Песковацкий Иван Антоновича — Наурски колхозно-совхозни производственни управлене «Терский» яхача совхоза комбайнера.

Рикша Виктор Никитовича — Шаьла колхозно-совхозни производственни управлене «Дружба» совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадира.

Расаев Абуязида — Наурски колхозно-совхозни производственни управлене «Надтеречный» яхача совхоза комбайнера.

Скорик Иван Анисимовича — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене Грозненски оарно-хьокхама совхоза тракториста.

Талгаев Альмад Титаевича — Урус-Мартана колхозно-совхозни производственни управлене «Горец» яхача совхоза тракторни бригада бригадира.

Тимощенко Яков Ивановича — Сунженски колхозни производственни управлене «Коммунизмага боаг никъ» яхача колхоза хьажкIаш лелаеча механизированни звено звеньевойна.

Эльмурзаев Висита — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене «Старо-Юртовский» яхача совхоза шекара свекла лелаеча механизированни звено звеньевойна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ**.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. СМЫШИКОВ**.

г. Грозный.
1964 шу 17 март.

РЕСПУБЛИКА ЮРТА БОАХАМА ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТАШ ЯЛАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Юртбоахама продукташ яхара даькъе дика толамаш дахарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ лойла:

Ахмадова Сапиятта — Шаьла колхозно-совхозни производственни управлене «Шалинский» совхоза шекара свекла лелаеча звено звеньевойна.

Асуханов Увайса — Урус-Мартана колхозно-совхозни производственни управлене «Горец» яхача совхоза тракториста.

Алиева Нанаша — Урус-Мартана колхозно-совхозни производственни управлене «Лермонтовский» яхача совхоза симментальски фух доле циинараш лелаеча телятница.

Асиев Ульба Асиевича — Наурски колхозно-совхозни производственни управлене «Новогорский» яхача совхоза тракториста.

Арсамбиев ЯрагIана — Ножай-Юрта колхозни производственни управлене Орджоникидзе цIерахча колхоза тракторни бригада бригадира.

Батаев Хьасана — Шаьла колхозно-совхозни производственни управлене «Шалинский» совхоза скотника.

Балоев Къайса Анасовича — Наьсарен колхозно-совхозни производственни управлене «Ингушский» совхоза бригадира-агронома.

Бисиев Махьмада — Урус-Мартана колхозно-совхозни производственни управлене «Горец» совхоза тракторни бригада бригадира.

Белов Анатолий Андреевича — Шелковски колхозно-совхозни производственни управлене «Красный Пахарь» яхача колхоза комсаш лелаеча бригада бригадира.

Воробьев Илья Григорьевича — Наурски колхозно-совхозни производственни управлене «Россия» яхача колхоза тракториста.

Гайтамиров Ширвания — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене механизированни хьажкIаш лелаеча звено звеньевойна.

Григорьева Ксения Леврентьевнайна — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене 1-ча Мая цIерахча колхоза колхозкочеа.

Гулиев Гелани Даудовича — Наьсарен колхозно-совхозни производственни управлене «Ингушский» совхоза участкова механика.

Газимагомадова Масурена — Ножай-Юрта колхозни производственни управлене Калинина цIерахча колхоза хьажкIаш лелаеча звено звеньевойна.

Даматов Салангири Ижаевича — Сунженски колхозно-совхозни производственни управлене «Красный Октябрь» яхача колхоза тракториста.

Даудов Ламайна — Шаьла колхозно-совхозни производственни управлене Ленина цIерахча бригада скотника.

Дзаоев Имрана — Наьсарен колхозно-совхозни производственни управлене «Ингушский» совхоза тракториста.

Джамбулатова Загена — Урус-Мартана колхозно-совхозни производственни управлене «Лермонтовский» яхача совхоза лоамин даьгIенашка хьайбаш кхоабача скотника.

Дебирова Кхокхийна — Урус-Мартана колхозно-совхозни производственни управлене Мичурина цIерахча совхоза отделене окулировщика.

Далаева Сапията — Урус-Мартана колхозно-совхозни производственни управлене «Красноармейский» совхоза II отделене доярка.

Захарова Валентина Егоровнайна — Сунженски колхозни производственни управлене XIX-ча партсъезда цIерахча колхоза доярка.

Итазов Берса Лорсевича — Наьсарен колхозно-совхозни производственни управлене «Назрановский» совхоза механизированни звено звеньевойна.

Ильясов Хизрийна — Ножай-Юрта колхозни производственни управлене Шерипов Асламбека цIерахча колхоза хьажкIаш лелаеча звено звеньевойна.

Куринскина Марея Андреевнайна — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене 1-ча Мая цIерахча колхоза хоа тIаьа оалхазараш лелаечоа.

Колотаева Полина Семеновнайна — Сунженски колхозно-совхозни производственни управлене «Коммунизмага боаг никъ» яхача колхоза Iаьсий лелаечоа.

Капустина Александра Семеновнайна — «Грозвино» объединене «Ассинский» яхача совхоза баьца дарараш лелаеча бригада звеньевойна.

Костоев Джабраила Хаматхана — Наьсарен колхозно-совхозни производственни управлене «Назрановский» совхоза шурий-ферма бригадира.

Кулакова Анна Николаевнайна — «Грозвино» объединене «Комсомольский» яхача хоа тIаьа оалхазараш доярка.

Лазарева Мария Епифановнайна — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене «Ермоловский» яхача хоа тIаьа оалхазараш лелаеча совхоза птичница.

Ледейко Елена Ивановнайна — «Грозвино» объединене «Наурский» совхоза комсаш лелаеча бригада бригадира.

Мартыненко Мария Степановнайна — «Грозвино» объединене «Аргунский» совхоза баьца дарараш лелаеча бригада звеньевойна.

Муслиева Тамарина — Шаьла колхозно-совхозни производственни управлене «Джалка» совхоза шекара свекла лелаеча звено звеньевойна.

Моренко Терентий Никитовича — Грозненски сомий-баьца дарий совхоза тракториста.

Нурмагомаев Абдул-Межит Магомед-Тагировича — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене баьца дарий-шурий № 2 йолча совхоза тракториста.

Пушаев Кунуса — Наурски колхозно-совхозни производственни управлене «Терский» яхача совхоза вокхагIа волча жа Iуна.

Прудник Валерий Ивановича — авиатехника.

Соломатина Любовь Павловнайна — Сунженски колхозни производственни управлене ЦIеча Эскара цIерахча колхоза доярка.

Саутиев Хьасана Даудa — «Союзтоторг» треста «Алханчуртский» откормочни совхоза тракториста.

Стойков Иван Федоровича — Шаьла колхозно-совхозни производственни управлене «Гудермесский» совхоза тракторни бригада бригадира.

Соседкина Надежда Демьяновнайна — Наьсарен колхозно-совхозни производственни управлене «Кавказ» яхача колхоза доярка.

Сысоева Лидия Андреевнайна — Шелковски колхозно-совхозни управлене «Коминтерн» яхача колхоза доярка.

Таймасханов Салмана — Наурски колхозно-совхозни производственни управлене «Надтеречный» совхоза цхьоалагIча отделене управляющега.

Таймасханов Шапина — Наурски колхозно-совхозни производственни управлене «Братский» яхача совхоза хьажкIаш лелаеча звено звеньевойна.

Титов Фома Степановича — Шелковски колхозно-совхозни производственни управлене «Шелковской» яхача племовцесовхоза вокхагIа волча жа Iуна.

Терновский Семен Антоновича — Шелковски колхозно-совхозни производственни управлене «Красный Пахарь» яхача колхоза тракторно-полеводчески бригада бригадира.

Федин Василий Андреевича — Шелковски колхозно-совхозни производственни управлене «Коминтерн» яхача колхоза тракториста.

Харламова Лидия Ивановнайна — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене Грозненски оарно-хьокхама совхоза баьца дарараш лелаеча бригада бригадира.

Хорошилова Анна Степановнайна — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене № 3 йолча сомий-баьца дарий совхоза баьца дараш лелаеча бригада звеньевойна.

Хушиев Мутхан Майлиловича — Сунженски колхозни производственни управлене «Восход» яхача колхоза тракториста.

Чечелев Михаил Ивановича — Сунженски колхозни производственни управлене «Победа» яхача колхоза хьаккарч лелаеча механизатора.

Чамиев Сун-Умара — Шаьла колхозно-совхозни производственни управлене «Джалка» совхоза хьонкIаш летзеркхочоа.

Чернобров Александр Сергеевича — МИ-1 яхача вертолета пилота.

Шарупов Митрофан Ивановича — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене Грозненски оарно-хьокхама совхоза хьаккарч лелаеча ферма откормочни звено звеньевойна.

Шевченко Юрий Дмитриевича — ЯК-12 яхача самолета пилота.

Эльдарханов Араба — Урус-Мартана колхозно-совхозни производственни управлене «Самашкинский» совхоза комбайнера.

Юсупов Маринийна — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене «Ермоловский» яхача хоа тIаьа оалхазараш лелаеча совхоза доярка.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ**.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. СМЫШИКОВ**.

г. Грозный.
1964 шу 17 март.

Нохч-ГIалгIай АССР Заслуженни агроном яха сийлен цIи ялара хьакъехьара

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Юрта боахам дегIабоалабеча хьакъехьара дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Заслуженни агроном яха сийлен цIи лойла:

Арсадов Рамазана — Шаьла колхозно-совхозни производственни управлене «Шалинский» совхоза шолагIча отделене агронома бригадира.

Пелих Евдокия Владимировнайна — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене 1-ча Мая цIерахча колхоза агронома.

Черныш Григорий Захаровича — Грозненски колхозно-совхозни производственни управлене № 3 йолча сомий-баьца дарий совхоза керттерча агронома.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ**.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. СМЫШИКОВ**.

г. Грозный.
1964 шу 17 март.

Нохч-ГIалгIай АССР Заслуженни зоотехник яха сийлен цIи ялара хьакъехьара

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Юкъера хьайбаш лелаечеи цар продуктивность лаккхъечеи хьаккарь дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Заслуженни зоотехник яха сийлен цIи лойла:

Саухин Андрей Михайловича — Сунженски колхозни производственни управлене «Победа» яхача колхоза керттерча зоотехника.

Затонн Федор Яковлевича — Шелковски колхозно-совхозни управлене «Шелковской» яхача овцеплемсовхоза директора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ**.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. СМЫШИКОВ**.

г. Грозный.
1964 шу 17 март.

ВЛКСМ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМ

Вай Даьхен юрта боахане къахьегаш 30 миллион совгIа зIамига саги йоIи да. 1963 шерана ниьсбича шоза совгIа дукхагIа хиннаб комсомольцаш-механизатораш. Комсомола нуьтевнах дагу болх бе колхозийн совхозийн фермашка бахийнаб бIаьш эзараш кагий захи мехкарий. ХIана хьайбай боахане болх беш 607 эзар комсомолец ва. 120 эзар гаргга комсомольцаш — инженераш, агрономаш, зоотехникаш, юрта боахама кхыболa специалисташ.

Уж шифраш йоалайир 17 марта хьайийлача ВЛКСМ ЦК V-ча Пленуме «Юрта боахама интенсификаци еча хьинаре дакъе лацар — Ленински комсомола деналера декхар» яха доклад ьича комсомола Централоьни Комитета хьалхарча секретара С. П. Павлова. Пленумо душ КПСС ЦК февральски Пленума решенеш кхоачашъеча комсомольски организацеши дакъе лацара дош.

С. П. Павлова доклада тIа белгалдаьккхад юрташкарча комсомола хьалхарча оргIанара декхараш. Юртбоахама химизаци ярa йоле верте планаш кхоачашъе кIантарча къонахберий патриотически уйла хилар, аьлар докладчика, эггара хьалха хьаьхьокха деза кагирхоша химически кхетамий дердаш Iомаярца, минеральни удобренеш, гербицидаш, дIайийнача кIеношка дегI кхуъийта стимулятораш пайдаьагIа йолча тайпара юкъехьара прамаш кардераярца. Колхозашкен совхозашкен, дешара заведенешка а школашка а кагирхошен мехкарашен хьувкъаний Iалма дердаш Iомаве а укх шера бIаьстан юкъе деъз удобренеш хIара килограммах пайда дикагIа эаргбола гIулакх оIаштIехьдаккха а деза.

КПСС ЦК декабрьски Пленума а ВЛКСМ ЦК IV-ча Пленума а решенеш кхоачашъяра Курски областа юрташкарча комсомольцашка баь боле белгалбаьккхар С. П. Павлова. Укхаза агрохимически всеобуча кружокашка, школашка, курсашка дешаш 40 эзар совгIа зIамигсаги йоIи да. Нагахьа саина цу тайпара агрохимии Iомаеш боле декхарча классашка, механизаторски всеобуча школашка деша барa царна дIатIатехача, цунах хуа, декхаче хьувкъаний Iалма практически кардераеш юрташкара берриге кагирхой хилар. Дукха хIама дулургда дешархой производственни бригадашка а. Ца бокъонца хьаьхьаккхад Ставропольерча дешархоша. Еррагаш е хIана ца аьна йолча дешархой бригадана опыташ ю производственни хьалашка. Къонача опытникашa минеральни удобренеши гербицидаши тоаара еш 60 рекомендаци хIаннеле юкъейаккхай юртбоахама производстве.

КIеззига моттиг хетаьвни доклада тIа хиш декха лаьттар лелаьдара дешанта. Дика хьинкам ба, аьлар вокладчика, Молдавe, Краснодарски края, Херсонски, Одесски, Донецки областей комсомольски организацеша хиш дехккира дегIадоалаьдара беш бола болх. Запорожски областа юрташкарча комсомольцаша 1964—1965 шерашка 12,6 эзар гектара тIа хиш декхаке кагий хаьршаш даха а эксплуатаце дIаяьа а лаьркIад планах. Укх шере а хьаьлергйоле и 27 водохранилища, 38 керда скважки, 128 Iам чура хиш декхаре системе.

Теркальбе боагIаш ба Эстоне комсомольций болх. ДIалахача шера кулгашка кья ца хьегаш 50 эзар гектар совгIа долча латта хьажкIаши шекара свеклай тьалккейир кагирхой механизированни звенонца. Комсомольски организацеша новкъостал дир керда культура — доакъарий брюква юкъейоалаяра. Цунах ала а доагIаш оал «эстонски таманa» хIана хьача дуй хьувкъам гектара тIара 700—800 центнер е 8—10 эзар доакъарий единица я. Белгалдоалаш да, хьажкIаш, шекара свекла е доакъарий кабуа кIеара кулганца къахьегаш доле боахамаш республикe практически доацам хилар.

КПСС ЦК февральски Пленумо карда хиьаьш белгалдаьь оррагача юртбоахама производствана комплексни механизаци электрификаци ярa дарда тIа къахьегама оасарле лаккхъяра. Фу маIан да нуя комсомольски организацешта, юрташкарча кагирхошта? Из да балла оасарле лакка йолаш техникех пайда эцар, тракторга, комбайнега сиех болх дукхагIа байтар, оаца латташ ха ца яиххайтар, машинашен механизмашен шин сменах болх белга оIаштIехьдаккхар. Из да хьалха латтача механизатораша лаьтта лелаьдечен хьайбаш лелаечен лелаеш йола комплексни механизаци технологи практикана юкъедахьар. Из да ремонт дикагIа яр, машинно-тракторни паркех пайда эцарен ца Iаладъяьраш технически культуре лаккхъяр а нуя ларда тIа технико болх беш йоакка ха йIаьхъяр а. Из да юрташкарча берригача кагирхошна механизаторски профессеш карерзаяр.

Юрта боахама ер йола комплексни механизаци дика чакхъяргьа, аьлар ков. Павлова, нагахьа саина колхознин совхозни производстве тайп-тайпарча доакъашка бадахаш деш болча дукхагIача кхана хIаманара техника карайераьйоя, нагахьа саина цунах балха оасарле лаkка йолаш пайда эца ух Iомалойя. Производство интенсивно дегIайоалаеча хьалашка юрташкарча кагирхой механизаторски всеобуч лаккхагIча лакIе тIа е лаьхха айе эца. ЗIамигача саго механизаторски професси йоаккхача хана Светличный, Гиталов, Первицкий, кхыбараш санна болча юртбоахама производстве сийле лаьккха хьалха латтарий товкал е Iомаергйолаш оIаштIехьдаккхa деза механизатораш кийчбелга.

ХIана, декхараш белгалдаь дахачача хана, аьлар С. П. Павлова, вай дерхIараш къьыта гул долча хана, керттердар — комсомолен кагирхойн партe решенеш кхоачашъяра, юрта боахама къахьегамхой толамера социалистически яхь дегIайоалаяра тIаьараадар.

Доклада тIа дувшар цулий комсомольски организаций белхах, подрастающера болх оалалгара дешa тоабелла бара ца хилара хьакъехьа, зIамига саг, нуя къахьегам, образовани, балхан, аракьара нуя гIулакхий денна терко а ошаш хиларах.

С. П. Павлова критика йир республикайн областийн комсомольски организацешта кагирхоша лелаеча къьвна цар формашка мара гIулакх ца лелдарах, цар оагIонгахьа хьаьда кулгаллдеш ца хиларах, нахар кхоачаьлелаьа довлаш да хиларах.

БIаьстан денoшка бола бац а вай Пленуми, аьлар докладчика. Укх шерара бIаьсти шай тайпера я. Вай гIаддака до КПСС ЦК февральски Пленума решенешца хийдена а долеш воаш цунха накъа долаш хиларах. Юрта боахама интенсификаци ярa план — из алкха экономически, боахама декхар дацна Iац. Из шай маIанга диллача йоккха политически а шоралги дарьяргов диллача революционни а программа е, советски халкъа, шортта рувкъа далар духьа оттаьь. Из кхоачашъеча лелаьра дакъa лацар — сийлахь патриотически декхар да Ленински комсомола, советски кагирхой.

Доклад чакхъаьлча цунах дийца прени болаелар.

Пленума балха юкъе дакъа доацаш ва КПСС ЦК секретарь В. И. Поляков. Цига ба парте Централоьни Комитетера, дукхача министерствашкарей ведомствашкарей бехктокхаме болхлой.

Пленуме бийкарашта юкъе и производственни колхозно-совхозни управленей, колхозий, совхозий, юрта боахамагахьа эза йолча Iалма-тохкама институтий комсомола комитетий секретарий, юрта боахама хьалха латтарий йоккха группа.

(ТАСС).

СИЙРДАГІА ЯГА, «ПРОЖЕКТОРАШ»

Дукхагіа юртбоахама продукташ дахара тІехьа къовсам лоттабеча колхозийн совхозийн къахьегамхошта могаш дола новкъостал де гІерташ ба «комсомольски прожекторий» членаш. Парткомо кулгал а деш тха, Шалхта управлене 187 зІамига санна йоІ кулгаш йола «комсомольский прожектора» 40 отряд я болх беш.

Дика болх бу «Керда ахахар» ахача колхоза «прожектористаша» (отряда начальник А. Баймурадов, комсомольски организаце секретарь Г. Абдулаев). Колхоза во доал делга хьагойташ йола дукха факташ гучаяьккхи цар. Масала, цхьаккха учет а ца деш 11 Іасилг дІахьуладьлар колхоза шурий-товарни ферма бригадира пов. Усмаева. Къу гучаваьккхар «прожекгористаша».

Иштта, гучадаьлар гІишлонхой бригада хьалха хиннача бригадира пов. Рашидова хьун материалаш лечкъаелга. Из гІулакх тохкаш рейд йир комсомольцаша. Материалаш партийно-пачхьалкхан тІахьожама комитете дІачуелар. Къола дарах Рашидов ллйна чувеллав.

Кхоачамбоацараш гучадаьха а ца Іеш уж дІа а довларгда вай, ахаш болх беш ба «Дружба» совхоза шоллагІча отделене «прожектористаш» (отряда начальник Чарнова Вера, комсомольски организаце секретарь Берсанов Іаьласолта). Отделене рейд еча хана гучадаьлар удобренеш кхашка во дІаккхьхинта. Из болх схьбара воскресний де лаьрхІар комсомольцаша. ХІаьта хІанз кхашка дІайндлай 3 эзар тонн моттигера удобрени.

Цул совгІа «прожектористаша» кхоачамбоацараш дувц сатирически газеташ тІа а.

Иштта дика боля бу «Коммунизмага бода никъ» ахача колхозе «Джалка» совхоза кхоалагІча отделене «прожектористаша» а. Хар-цахьа мел дар гучадоахаш, халкъа рузкъана тІеккхуйдаракиа лира къовсам лоттабеш дохкха новкъостал ду цар боахама кулгалхошта, партийни организацешта.

Цхьабакъда, массаниньа а цхьатарра дика делабац из болх. Комсомольски организаце секретарь йоа, Вагапова йолча «Джалка» совхоза йиъалагІча отделене «комсомольски прожектора» довзац шурий-товарни ферма дьал. Во лел хьайбаш деладерий гІуллакхаш. Доахана Іаьсийн во кхоаб, хьайбаш кхабара оттань рационаш, уж чудоакха моттиг Іалашмате бІеха я. Из деррига а бІартагаш «прожектористашта».

Цхьаккха болх беш яц «Шалинский» совхоза цхьоалагІча отделене, Ленина цІерахча колхоза «комсомольски прожекторашь». Цар болх товбара доагІаш дола новкъостал дац партийни организацеша а.

Техникана сихагІа а дикагІа а ремонт яра, хьайбаш дика Іалгара лахара, кхашка дукхагІа удобренеш яхара тІехьа къовсам лоттабеш я «комсомольски прожектора» отрядаш штабаш.

ДикагІа болча кагийча нахан мехкарий ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома Сийлен грамоташ, хоастора листаш, ВЛКСМ Центральни комитета значокаш тха. «Комсомольски прожектора» дикагІа йола отрядаш штабаш дІалаьзю комсомола обкома сийлен книжка тІа.

Оаха ига кхоабергба «комсомольски прожекторашь» сийрдагІа йоагаргйолча тайпара цар болх товбара, дера къовсам лоттабергба кхоачамбоацарашца.

Э. ИСАЕВ,

Шалхта производствени управлене комсомола комитета секретарь.

ЯРОСЛАВЛЬ. ХІара дехна теннаш сой Йоахаш я Волга тІара химически гигант — мехкІаьтта чекхдоала Ново-Ярославски завод. Укхаза болх бе йоалайнйтай мехка эгара йоккхагІа йола атмосферно - ваку у мни трубчатка, сигален гахьа урагІъахай нюле болх бе йолалургйолча каталитически риформинга керда установкаш. Керда установка болх бе йолаялийтаро предприятега йиш хулийтаргья эгтара толашагІа дола бензин даха.

СУРТА ТІА: ДикагІа бола монтажникаш Н. Герасимови (аьрдехьа) В. Коноваловн.

И. Дымина сурт. ТАСС фотохроника.

СИБАРЕГІЕН МЕХКДАЬТТА

Тамашийна сибарегІен мехкдаьтта... Атта корадаьхар хво нака. Тхьо шу совгІа ха йиккар цер хьона тІаккхача гІерташ. Даьшта меттех кьоиташ уттар буровойшна, бакъда, мехкдаьтта корадагІадар, хІана дьлча, мехкдаьтта лехараш нах бахача Транссибирски машинкаьхьа магистрала юхе гІертар. «Географи» хулла лаьрхІар сибирякаш. 60-ча паралелла тІа, тайге, Вахски ирнобьехн Васюганьн уналашка тІехар скважинаш. Укхаза тахка йолайир лаьттан хІара чІегаяг.

Эггара хьалха «къамаьл де йолайир» Тюменски областера Конда яха моттиг.

...Шаимски структурана кІоаргагІа чубоалхар буруь деттараш. 1960 шера марта тІехьара денош. 1400 метр кІоарга техача скважина чура арахецаха порода, топпар, песчаникаш моллагІа дола «кхертІой» далар. Царех доаллар мехкдаьтта. Кхо дий яхо байсем яьккхар буруь деттараша скважина кхера хьа иа боалаш. 25-ча апреле долаелар мехкдаьтта. ХьалхагІа кІезига, кул тІехьагІа ииз бола кІеди техар. Томски областера Калпашево яхача моттигера дальна Тюменски областа Березово яхача моттиге кхаччалца йолча майдан тІа мехкдаьтта долга гучадаьлар.

Эзараш километраш да «Іаьржа кІеди» етта даьтта. ХІаьта геологаш кхи а керда моттигаш лехаш ба. Царна кетачох, эггара дукхагІа «Іаьржа доща» доаха Малхбузен СибарегІа гаьнарча гІийбуза.

Тхо хилар Томска областе Іай самолетаца мара кхача транспортаца воалургаш укхаза. Новосибирскера Томски областе улаача Александровски яхача моттиге иво сахьата мара дІакхачац «АН-2» яха зІамига самолет! Итта сахьта 30 минути яьлча мара сатасац укхаза, хІаьта кхо сахьати 30 минути яьлча дов. Моршаца хьайлабаьккхаб малх. Іалаьмате шийла я. ХІара денна хІана дац аьина дара хьекх.

Тхо хилар Романински сейсмически парте геофизикаш болча. Эггара хьалха из моттиг хьайийлараш уж ба. Мехкдаьттен газ хулай йола лехаш структураш лехаш дукха къахьийгад геофизикаша. Локальни структураш лахара Іалаьмате дукха «сейсмически профиляш» яха ссьмаьттан тІа. Хала болх ба из. «Сейсмически профиль» — моллагІа моттиг ялл а (уйтолица, тайга, хий) тай техача санна ийса йола линии я.

ДІа-юха лелача вагончикашка баха а бахаш, бетташ доалаш тайге гІолла лал геофизикаш, болх бу цар 40 градусе шелал йолча хьалашка.

Шоаш лаха структураш Александровски нефтеразведка буруь деттаршика дІаьу геофизикаша. Цар шу моттигашка скважинаш тох. Буровой — из бІарча завод я. 40 метр лакха йола болата вышка, раствор хьаю узел, иза бола дизелаш, паровой котел. Ма хала да шу боккхача бІохама тайге гІолла, ушалла гІолла чаьхвала! Вахиа, чаьх-м буйл. Цхьана ушала чуйоада трактор, шо мо шайлача хи чу лурча бесеш хул тІекка иах а.

Дика болх бу буруь деттараша. Нефтеразведка пархьга Шевченко Степана цІераш йоал буруь деттача мастерий Федотов Георге, Зайдулин Николай, буруь деттарий Вашенко Николая, Шишоги Геннаде, вышкомонтажникий Пинагаров Ивана, Арканов Александра. ДІадахача шера 16,7 эзар метр кІоарга буруь тоха дезача 20 эзар метр буруь а теха «ДикагІа йолча нефтеразведкане» «ДикагІа йолча буруь деттарий бригадане» яха совгІи ша байрахь хьаьккар цар.

...Обь яхача хина тІагІолла даьхкар тхо юха цІа доагІаш. Наг-нагахьа мара бІарг хеташ нах бахача поселкаш.

Ваьдда, из сурт масста хуцалургда. Укхаза хьергья городаши мехкдаьттахой посалкаш. Обь яхача хина юхе машинаш булдаргба, турбанаш гІолла хьадоагІаргда «Іаьржа доща». Нахе сагота эшаш йола масса хіама хьергья мехкдаьттахи газаш! Из иштта хургда, хІаьта из ха гаахк а ац!

А. СЫРОВТКИН, ТАСС-а корр.

Томски область.

РАЦИОНАЛИЗАТОРИЙ ТОЛАМ

Технически прогресс бахьан лоаттабеча къовсаме хьинаре дакъа лоац Наьсарен «Электроинструмент» яхача завода коллективо. Ди тІехьа дукхагІа хул тха заводе рационализатораш.

Советски, партийни, юртбоахама органий болхлой совешара йоаьъоста Н. С. Хрущева белгІадаьккхар механизаци ярда къахьегама овсарле Іакхлуш а арахецача продукцега дІабода мах лохлуш а хилар. Уж дешаш чІоагІа, лоархІам болаш ха тха коллектива. ДІададача шера тха завода рационализатораша хьинаре къахьегарах арахецача продукцега дІабода мах лох а беш пачхьалкхена 11 эзар сом ахча кхоабац, хІаьта къахьегама овсарле масс ехка за лаинъьай. Къаьстта дика къахьегаш ба рационализатораш Евлоев Суламбик, Аушев Махьмад, Костоев Нурдин, Амхадов Абубакар, иштта кхи бараш. Укх шера балха хоттехьа кийчъеш я Евлоев Сулумбика 7 рационализаторски предложени, цо пачхьалкхена 3 эзар сом ахча кхоабергда, хІаьта Аушев Махьмада кийчъяча 5 рационализаторски предложене а 3 эзар сом ахча пайда бергба шера.

Укх тІехьарча хана завода инженераша Темуранко Башир Чапанов Альмален кийчъяй дерда сверлильни патрон. Хьалха шита, редуктора корпуса цхьацца доаккхаш да за ловар Іургаш, хІаьта хІанз [illegible] уж. Евлоев Суламбика 1963-ча шера ше хьаь полуавтомат укх шера эргаьккхай. Хьалха цхьа барабан мара боацаш яр цун станок, хІаьта хІанз уж шиъ ба. Цу гІуллакхо торо хилийтай къахьегама овсарле 1,5-зза лаккхе. Дукха ха йоалайаш Аушев Махьмада елхача рационализаторски предложене торо хулийт шера 1100 килограмм эьшк кхоле.

Завода хІара кхоалагІвола болхло рационализатор ва. Дукха декхараш да укх шера царна хьалхашка латтараш. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах 54 эзар сом пайда бе дош деннад тха коллективо, хІаьта къахьегама овсарле 3 процент лакх а еш дукха ахча кхоаберга. Рационализатораша а дош деннад ер шу дизалехьа пачхьалкхена 25 эзар сом пайда бе. Тхо дог тийша да рационализатораша шоай дош дизза кхоачашдергхилярах.

В. ГАГИЕВ — «Электроинструмент» яхача завода планово - экономически отдела начальник.

Д. МАЛЬСАГОВ — завода партгрупорг.

ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЕРГЬЯ

Сешлетка дІаьлагІча шера план 25-ча декабре кхоачашъяре декхараш тІа а ийца керда шу доладелчахьа хьинаре къахьегаш хьайоагІа Грозненски производственно-товарни контора коллектив. Март бетта дІададача 17 ден валовни продукци арахецара план 102 процент кхоачашьяй цо. ХІаьта, дукхьал Тоухаш мехкдаьтта продукташ ца йойтара чотах бІаьш сомаш кхоле а віаштІехьдьнниод цун.

Завода цехашта юкъе хьржача социалистически яхье керда шу доладелчахьа хьалхара моттиг лелаю цоа. Косьянова кулгалдеча № 2 йолча цеха коллективо. Укх бетта дІададача денешка ерригача ассортиментан продукци арахецара план 103 процент кхоачашъяй шу цеха технологаша. Электроэнерги, пар, хий, кхи йола реагенташ кхоарца цеха чота тІа масс ехк бІаь сом Іоалаьл цар укх бетта дІадахача денешка.

ХІанз, цеха коллективо шийна хьалхашка керда декхар оттадьд. Март бетта план 3 ди хьалха кхоачашье лерхІ цо.

Т. МАГОМЕДОВ.

БАЛХА САГ

Йоккхача цехе массанахьа а къахьегаш болх болхлой, гон етташ, аьшк тедаш, вагранка эгаш деча таташа сага ойла хьахазийташ цехе.

Цеха юкъе гІолла воагІа погонаш йоана салтий баракъаш дуйна зІамига саг.

— Мастер Иван Иванович Лупарев веза сона, — аьд цо аьшка чІий беш воаллача, ха яхача болхлочунга.

— Со ва Лупарев, — аьлар цо, шо беш бола болх а социйта.

— Со Лукьянцев ва. Хьа ученик а волаш, хьоца Іомавала ваьйтав со.

Иштта віаши байзар «Красный молот» яхача завода литейни цеха эггара дикагІа вола стерженщик Лупарева Васлий Лукьянцевн. Из дар 1951 шера. Лупаревна везавелар хІама довзара, Іомадара тІера вола Вася, хІаьта Лукьянцев безаме бІаргахьежар Иван Ивановича атта а чехка а беча балха. ЧІоагІа дика хетар цунна говзача болхлочо Іомавергволаш ше нийсвенна.

Кхетаргволаш лоацен дувцар Лупарева ший балхах, цеха барт тайпача коллективах.

Дукха нийслора Василева юхвоанца де иа луш дола хІамаш, гІалаташ дувлар, халониш дукхьал уттар, хІаьта царца дувзадена производствени заданеш кхоачашъюлацар. Бакъда зІамигача сага дог эккханзар балхах, тІагІертта болх бора цо.

— Вася, са цІерахочунца Иван Иванович Строещкена бергба Іа болх, — аьлар цунга Лупарева.

Эггара кхьалагІбарех волча коммуниста Строецке дог рьаза долаш віайонзийтар къонача болхлочоа ший балха говзала «къайле». ХІаьта Лукьянцева цхьа дош на тувладолийташ ладувгІар цо дувцачунга, шийга аьннар дора, даггара Іомалора.

Дена къвьчар дукха дагадаьлла ди. Лукьянцева тІеккхоачашдир производственни задани. Из яр цо эггара хьалха яьккха къахьегама котало. Шийна карагІдьинар мел ца долийташ волавелар хьона болхло. Даггара деша балха норма тІеккхоачашье волавелар из.

Хьалха латта производственни а хинна дІааттар Лукьянцев, ерригача коллективана ейза аьлар цун цІи.

— ХІанз, Вася, парте членалла ваха рекомендаци дургьи аз хьона, КПСС члений кандидат ме вай хьо, — аьлар цунга Иван Ивановича. Кер чура арадала санна деттадора Василе дог согІадвах. Къаьстта боккхача безамца бІарахьежар из ше болхлой вахара сий долча новкъа ваьккхача къьонача мастера Иван Ивановича.

ЦІаккха а дицлургдац Василена 1953 шера сентебра кхоалагІа ди. Хетаргахьа, из цун вехара чухь эггара а дог гІоагІа ди дар. Цу дийнахьа партийни билеташ делар парте Ленински райкомо «Красный молот» яхача заводе парте дІанийцача хьонача коммунисташта.

Деза дийнахьа санна барехаш дийха кийчаелча хинна Василий райкомера арадаьлар партийни билет киса а доллаш. Даггара тохавелча а віаштІехьдолацар ше гІадвала хилар дІа па хайта, из цул юкъах гуш дар. Нах шийга хьежаш санна хетар цунна. Цхьана дІахьежача Лукьянцевна бІаргавайра ше Іомаваьл къьона ши болхло. Шоай хиннача ученика кулг а даьца, дег чура лоаца баьккхар цар ша парте дІаццара.

Таханара дар саннё дола ди кхы віалла а доагІаргдац хьона, цкъа мара нийслуш дац из сага вахара чухь. Лакха лоаттае еа парте члена цІи, чІоагІа лелабе беза хьайна бенна тешам. ХІанз кхы а дикагІа болх бе декхарийла ва хьо. Партена хьалхашка тхо тешалла эттад хьона, оаха могаваьа. Тхо теш хьо вазза вола коммунист а волаш чакхваргхиларах, аьлар цунга Строецкей Лупарен. Оаха хьо кийчаеш сацна Іа а хийтбе беза кьона болхлой.

Василе дег чу ийцар боккхача болхлоша шийга ахар, чІоагІа йир цо цар маьхкара долаш вахка болх бе а.

Шера тІехьа шу дІадолаш хІ дІаххар. Лупарева Строецкий певсе бахар.

ХІара шера хеннлора Лукьянцева балха говзал. Станока тІа ше эттача, цунна цхьаккха а кхийола хІама дага дайар дукха хьал болх мара. Цун ниа болча, хьинар болча, говзал лакхъеннача кулгаша тешаме, хьаккашта бе йолл лайора инструмент, цо яхар дора аьшка гІуранко, хьахуаьр чІийниш.

— Вай цехо хІанз а брак йолаш продукци кийчъю, йоахар Василе болхлошка. Из хул формовщикаша лаьтта сов тІаьла долаш дуллацдев, газаш арахргйолаш Іургаш ца хутандав.

Иштта цо болхлоша деча къамаьлех а производственна боккха пайда баьлар.

Лукьянцева брак йоацаш тьаю шо еш йола продукци. Творчески а духовно а чІоагІа лелаенна болхло ва из. Завода сийлен Доска тІера Іодалац цун сурт цІаккха а. Предприятие администрацес дукхаза а баркал кхайкадаьд цунна, сийлен грамоташ а премеш а тийннай. ХІаьта 1960 шера коммунистически къахьегама ударник цІи елар цунна цо доккхий производствени толамаш дахарах, общественни вахара юкъе дика дакъа лоацаш хиларах.

КПСС ЦК декабрьски Пленуми хиллачул тІехьагІа Василий Иванович Лукьянцев ерригача бригадаца цхьана къахьегама вахте эттад.

«Красный молот» яхача заводо кхоачашду мехка дукхача химически предприятешта тела закаташ. ХІаьта бригадо шийна тІаийца декхар да арахецаш йола продукци геттара дика арахеца а хІара денна производствени заданн 140 процент кхоачашье а денна. Ший декхар сийлена кхоачашду цо. ХІаьта коммуниста Лукьянцева болх бу 1960 шера чоте. Дукха да Василий Ивановичага общественни гІуллакхаш а. Цо цІенкашта а дизза а кхоачашду уж. Профкома член, къахьегамца дувзаденна дувлача къовсамий конфликтни комиссе член ва из. ХІаьта сархьа ший дохе новкъостана общественни новкъос лорасаш хул Васлий Иванович.

Тхьойре цхьан хана ше Іомавеш сацна, хІанз цунна балхлой Іомабе арегІа ххачар Лукьянцевга а. Цо Іомаваьь къона ши болхло Махтаев Ітмран Сурцев Георгий хІанз производствье хьалха латта нах ба, коммунистически къахьегама ударника цІи еций царна. Шоай хьехархочой улгуь болх беш ба уж.

ЧІоагІа раьза ба шоай хиннача ученика Иван Иванович Строецкий Иван Иванович Лупарев. Кест-кеста закоде боагІа уж, шаш моттиг эттача станока тІа болх а бу.

Смена йистеяьнай. Віаши бегаш а беш, проходнеч арабоагІа болхлой. Араваьлар балха спецовка юкъа дизача, иза болча легІара къонах. Кулг лаьца ший новкъостий Іошка а йийца, цІаволавелар из. Балха ди, йисте а даьна, иштта цІавахар Лукьянцев.

ГІалахе дукъал доагІа даьна берам, дика хет цІен-нанна Антонина Романовнайна. Из поликлинике медицински болхло я. ХІанз бергига лезал віашагІкийттаб. Любас. Натанис. Таиис даьга йуш віагІара а школера а кердадараш. Барт тайпа безаме лезал ба Лукьянцева бар.

Къахьегам безаргболаш, коммунистически кхетам душ хьалкхебу цо ший дезал.

Иштта вах а вах, кха а хьег вай мехка коммунизм хьалхеш болхача маьлхоацаш болчарех наІ волча коммуниста Василий Иванович Лукьянцев.

М. АЛБОГАЧИЕВ.

ГІишлонхой дош

Грозне машинаьхьа вокзалегахьа воадеш Рабочая яхача улица чуйиле гІишлош хьалъеш боаьи йиъалагІча гІишлой-монтажни управлене болхлой. Из да лаьрххІа Грознерча мехкдаьтта Іилма-тохкама института заказах хьаллеш 76 квартира йола цІа. Графиках укх шера октябрь бетта йистенахка езаш йола из гІишло июль бетта яккха доаш деннад вов. Гоголь церте волча гІишлой участка коллектива.

1-ча апреле 32 квартира кулаш йолча шина - подъезда штукатурни балхаш чекхдаха декхар тІа а ийна из толамца кхоачашдеш я Сумиланди Николая кулгалду штукатурий бригада. Дийнахьара задани 115—120 [illegible] кхоачашъю цар. Бригаде дикагІбарех ба Стрельнова Федосия, Черепнина Любовь, транспортни бригадапара Рязаева Валентина, Чинюва Анастасия, Кунетова Іабдат.

Бригача коллективо сий дош эшачоа дика йоакхо еш ва 1961 шера гІишлош еча мастерий-десятникий Грозненски школа яьккха вола къона мастер Цадаев ЯрагІий. Хьанар кхоаеш хо ханал ша бут хьалха 76 квартира йола цІа йистедакха коллективо денна дош сийленца кхоачашдара. Хьалхаза къабеча балхага хьойлаш, царна новкъостал деш хул из.

А. ДОКОВ.

ТАГАНРОГ. Кердача гІишлошта доla заказаш ханал хьалха кхоачашье — ну тайпара декхар тІаийнан «Красный котельщик» яхача завода коллективо. Укх шера таганрогцаша ханал хьалха кийчдергда Новоински ГРЭС-ан Лисичански ТЭЦ-ан эша йыш, Невинномысски ТЭЦ-а эша лакхача давлене трубопроводаш, Байкальски, Котласски целлюлозно-карьхата комбинаташта эша оборудовани.

СУРТА ТІА: котлоагрегаташ блокашца віашагІтеххача цехе.

В. Турбина сурт. ТАСС фотохроника.

ДУКХА БЕРАШ ДАЬЧА НОАНОШТА СОВГІАТАШ ДАЛАР

1944 шера 18 августа ералаьнна СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ ларде а хьаьца 1964 шера 21 февралे Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерах «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» яха орденаш, «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» яха медалаш еннай дукха берам долчё ноаношта:

ГОРОД ГРОЗНЕ ГІОЛЛА

Ийс бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» яха І-ча степена орден:

Геназубаева Веку Даниловнайна — цІен нана, Ленински район.

Исханова Тамарена — цІен нана, Старопромысловски район.

Магомадова Іайшета — цІен нана, Старопромысловски район.

Борхі бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» яха ІІ-ча степена орден:

Вераева Хамилайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Дикаева Зулпайна — «Сельстрой» болхло, Старопромысловски район.

Ибрагимова Зуппе Усмановнайна — цІен нана, Октябрьски район.

Масуева Ану Ибрагимовнайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Усмаева Шамисат Усмановнайна — цІен нана, Октябрьски район.

ВорхІ бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» яха ІІІ-ча степена орден:

Алиева Яхайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Антемирова Алматайна — цІен нана, Ленински район.

Арсанова Аминат Вагаудиновнайна — цІен нана, Ленински район.

Баштарова Нурайна — цІен нана, Октябрьски район.

Дикаева Хансата — цІен нана, Октябрьски район.

Долакова Аман Байкевнайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Изнаилова Маьлхана Хьлайна — цІен нана, Ленински район.

Исаева Хьавайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Касимова Евгения Мироновнайна — цІен нана, Ленински район.

Муртазалиева Халипат Алисултановнайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Мадаева Майайна — цІен нана, Октябрьски район.

Товаева Умисата — цІен нана, Ленински район.

Ялх бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» яха І-ча степени медаль:

Аушева Фатимат Гудиевнайна — цІен нана, Ленински район.

Асхабова Зейнап — цІен нана, Старопромысловски район.

Бунтаева Асет Матиуловнайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Бурцовкая Мария Ивановнайна — цІен нана, Октябрьски район.

Гагиева Керимат Дугуровна — цІен нана, Ленински район.

Даудова Марийна — цІен нана, Старопромысловски район.

Докаева Асета — цІен нана, Октябрьски район.

Досаева Ракийта — цІен нана, Старопромысловски район.

Исаева Эйзана — цІен нана, Старопромысловски район.

Мударова Хадижата — цІен нана, Ленински район.

Мусаева Асета — цІен нана, Октябрьски район.

Хадиева Вайсарина — цІен нана, Октябрьски район.

Хаджимурадова Сагина Тумаевнайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Хамуратова Загру Османовнайна — кирпичий еча завода болхло, Ленински район.

Хамидова Понийна — болхло, Заводской район.

Цингиева Моаку Удаевнайна — цІен нана, Ленински район.

Шамхалова Сеплата — цІен нана, Старопромысловски район.

Шаухалова Джоухайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Пхи бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» яха ІІ-ча степена медаль:

Абубакарова Густуйна — цІен нана, Октябрьски район.

Абуева Иевту Абдулвахидовнайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Алиханова Дибхан Хасановнайна — цІен нана, Ленински район.

Галоева Лиза Ахметовнайна — цІен нана, Ленински район.

Дербавова Тумишайна — цІен нана, Октябрьски район.

Джамалдаева Логуна — СМУ-6 болхло, Октябрьски район.

Дудаева Нашуйна — цІен нана, Старопромысловски район.

Дударкаева Хозбикайна — цІен нана, Октябрьски район.

Дутаева Марийна — берий яслийн болхло, Ленински район.

Ибрагимова Пазилата — цІен нана, Ленински район.

Иванова Анна Сергеевнайна — библиотека заведующий, Ленински район.

Корнилова Мария Илларионовнайна — цІен нана, Ленински район.

Кузьминова Лидия Ивановнайна — цІен нана, Ленински район.

Курбанова Сагатена — совхоза болхло, Старопромысловски район.

Магомадова Шейиат — цІен нана, Заводской район.

Магомадова Яхь Мусаитовнайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Мадаева Тамара Исраиловнайна — цІен нана, Старопромысловски район.

Мальсагова Люба Асиановнайна — цІен нана, Ленински район.

Масаева Марет Махмудовнайна — цІен нана, Ленински район.

Маркова Тамара Зовлуевнайна — цІен нана, Ленински район.

Межидова Айман Дукаевнайна — цІен нана, Ленински район.

Мусаева Жаргана — цІен нана, Ленински район.

Назирова Лайлайна — цІен нана, Октябрьски район.

Несеркаева Эмайна — цІен нана, Октябрьски район.

Соловьева Нина Михайловнайна — спецбоахамь болхло, Ленински район.

Тайсумова Зулпа Адлановнайна — цІен нана, Октябрьски район.

Шедиева Вага Шедиевнайна — цІен нана, Ленински район.

Щербакова Клавдия Васильевнайна — І-ча городской больница болхло, Ленински район.

Эналиева Аминат Османовнайна — цІен нана, Ленински район.

Юсупхаджиева Нуржана — цІен нана, Старопромысловски район.

Город Гудермесе дуч зонен гІолла

ВорхІ бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» яха ІІІ-ча степена орден:

Байсагурова Лупайна — цІен нана, Аргун яха поселок.

Мацуева Айхитуа — цІен нана, Джалка яха поселок.

Халимова Хадижата — цІен нана, город Гудермес.

Ялх бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» яха І-ча степени медаль:

Аналиева Жаузайна — цІен нана, Джалка яха поселок.

Гаевсханова Лоркайна — цІен нана, город Гудермес.

Косумова Совлайна — цІен нана, Новогрозненски яха поселок.

Кутуева Шапата — цІен нана, город Гудермес.

Лечхаджиева Рукьета — цІен нана, город Гудермес.

Малаева Шайнова — цІен нана, город Гудермес.

Салимова Зерайна — цІен нана, город Гудермес.

Шамиева Шамхайна — цІен нана, город Гудермес.

Пхи бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» яха ІІ-ча степена медаль:

Алиханова Іайнайна — цІен нана, Новогрозненски яха поселок.

Даудова Тамарена — цІен нана, Аргун яха поселок.

Мадимахова Вайсарий — цІен нана, город Гудермес.

Саидова Хедижата — Гудермес станце стрелочница.

Солтаева Хадижата — сахаран фабрика болхло, Новогрозненски яха поселок.

Таймаева Кемсайна — цІен нана, город Гудермес.

Хусаинова Айнаа — цІен нана, Аргун яха поселок.

Хасбулатова Рушана — цІен нана, Аргун яха поселок.

ГОРОД МАГІАЛБИКЕН ЦУН ЗОНЕН ГІОЛЛА

ВорхІ бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» яха ІІ-ча степена орден:

Хамзмурадова Абдата — цІен нана, Горагорск яха поселок.

ВорхІ бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» яха ІІІ-ча степена орден:

Арчакова Ираса Хьалимата — цІен нана, город МагІалбик.

Костоева Лорса Марема — цІен нана, город МагІалбик.

Ялх бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» яха І-ча степени медаль:

Дзейтова Исмаіалий Райхьата — цІен нана, город МагІалбик.

Евлоева Ахьмада Фатьмара — цІен нана, город МагІалбик.

Картоева МаІасий Лулуна — цІен нана, город МагІалбик.

Мостоева Исропала Зейнаба — цІен нана, город МагІалбик.

Торшхоева Іумарий Малката — цІен нана, город МагІалбик.

Фаргиева Маьлхана Маржана — цІен нана, город МагІалбик.

Хашиева Османа Любайна — цІен нана, город МагІалбик.

Цечоева Шабазгире Мотена — цІен нана, город МагІалбик.

Пхи бер а даь уж хьалкхедаьнна ноаношта «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» яха ІІ-ча степена медаль:

Ахарцаева Мусай Марийна — цІен нана, город МагІалбик.

Белтоева Цурий Лилайна — СМУ-1 болхло, город МагІалбик.

Гиноева Васьаудина Зинайна — цІен нана, город МагІалбик.

Дзаурова Хьасана Сахарена — цІен нана, город МагІалбик.

Долакова Асхьаба Хадижа — цІен нана, город МагІалбик.

Исакова ХІажина Хьалимата — цІен нана, город МагІалбик.

Исмаилова Богайна — цІен нана, Горагорск яха поселок.

Тумгоева Амнакий Шафията — цІен нана, город МагІалбик.

Хаштиева Хьатой Асрена — цІен нана, город МагІалбик.

Хамзатова Асета — цІен нана, Горагорск яха поселок.

Хидирова Абукара Маиша — цІен нана, город МагІалбик.

Шовхаева Буччена — цІен нана, Горагорск яха поселок.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
П. СЫЩИКОВ.

г. Грозный.
1964 шу 21 февраль.

ИНТЕНСИФИКАЦИ — КЕРТТЕРА НИКЪ

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН ІАЛАМА ЗОНАШ

Нагахьа кІезига мара доагІа ца деллаш а, тІехьйоина дукха тІоадал йолаш а, даим гІор латташ а йола ІоахІаллаш, саликъа яьсса а ах яьсса а аренаш. Форда тІехьйоал лохигІа йола чутІеІа моттигаш корта бІогора боалабеш лакха лоамаш. Йоккхий цоца хьуинаш кхоразеина баьццагІйаш. ВІаштІехьа-тІехьа куцалу ландшафташ.

Ши-шегІа дагабол къилбаседенгара къулбехьенгахьа са эзараш километраш бІаьха уйа а масса тайпа Іалам шийна чулаьца бола а вай мохк. Климат, тІайоала хІамаш, рельеф тайпа йолаш я 1927 эзар гектар хилаал территори дІалоацаш бола вай хІамигІа Нохч-ГІалгІайче а.

Кхоачамба Шелковской район бурунни аренашкара Советски районе Грузецарча долаш тІа кхачалца, Гудермесски шаьрача арен тІара лоамаш ГІалгІайчента кхачалца, хІаьта из долла хІама бІаргагурга шоана цхьа ди даллалехьа. Гьаьна юкъ яц цу къилбаседенгахьара къулбехьенгахьа 170 километри малхбоалленгахьара малхбузенгахьа 180 километра. Цу вакъа дакъа аралаьнча бІаргагурга доккхий аьлеш, форда тІехеина 4500 метр лакхагІа лоамаш, саликъа йІоахал латта, ца бамаш ша улла моттигаш.

Тайп-тайпара да вай республика Іалам, хІаьта лаьтта лелаеча химизаци яра шера программа толаме чакхъякккара цуи башхалонаш дика йовза еза юрта боахама болхлошта. ХІара зоно ший доархІам бе беза, климат, лаьттан тІоа, тІайоала хІамаш дика йовза еза. Уж ІомайІча мара нийсен пайда дукхагІа баргболаш юкъейккехьа бий яц минеральни удобренеш, гербицидаш, ядохимикаташ, тІаккха мара йиш яц юртбоахамц производства пайдангІа дола дакъа хьакарма, хьувкъам дукхагІа лургболе культураш, климат тоаргйола долаш, продуктивность дукхагІа лургйола хьайбаш хьакарша. Шоай зоне башхалонаш дика Іомаьвчуа тІехьагІа, юрта боахама болхлошта ховргда производства дерриге дозкъош интенсивно леладе.

Іалама зона ийс я республике: арен, Тирка йистера, хиш дехкача лаьттай, центральни, лоамашта юхера, малхбузен лоамашта юхера, хьуни лоамийн, альпайски субальпайски цоний а дацІений а зона, ша уллен кхерани зона. Сенца я цар башхалонаш?

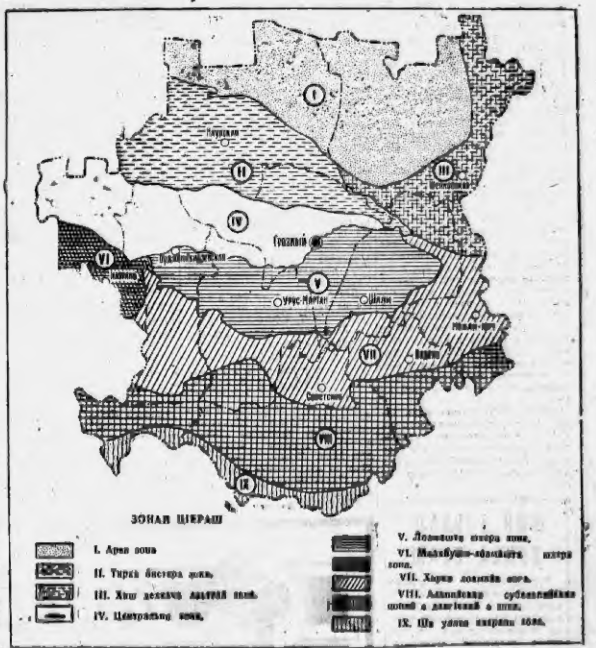

1. АРЕН ЗОНА

Из зона республика къилбаседенгахьара дакъа дІалоацаш я Наурски Шелковской районий «Бурунни» дакъа лоархІаш а я. Цуи майда — 330 эзар гектар, оахача лаьттай дакъа кхоач 3 эзар гектар гаргга. Рельеф — гуйнаш-ораш дола гІомара аре.

Ахка дІаьха, дІайха, дохий е геттара докъа, хІаьта Іа лоа кІезига долаш, дукха шийла долаш хул укказа. Лоа доккха а чІоагІдале соцаш а хилац. БІаьсти лоацца, чехка хул. Шера юкъера лоархІа температура — плюс 11 градус. ДІайийна хІамаш чузецалца йола температураш вІашкатехача 3600 — 3800 градус хул. Шера ІотІаелх 300—350 мм йоачаш, хІаьта дІайийнача хІамаша дегІ даьхьача юкъа — 200 — 250 мм. Лаьттанцара Іаь гІетташ дІайода тІоадал ІотІаелхачул цхьаи ахкаэн — шозза дукхагІа я. Дукха йокъал латташ а дІайха михаш хьакхаш а я зона.

Зонерча лаьттан тІоа цхьан тайпара ба. КІезига лаьтта уш йола гІомара тІоа дукхагІа ба. Цхьацайолча моттигашка цхьа метр сомал да цуи. Массанахьара а карбонатни, структура йоацаш, хІаьта боацаш, химиеттел цамца баьде хул из. ЧІоагІагІа вІашш йола кхоавалаш цунца геттара кІезига я. Лаьтта дукхагІа-кІезигагІа уш а хьаьнен яьхкеи а кийрга кьежа белгалбоал из тІоа тайп-тайпарча моттигашка.

Зонера хІамаш тІайоала лаьтта — шаьра аре а ах яьсса а я. ТІагІоалларча михо удаеча гІомарийла тІайоал гІомара аайда, гІомара кец, гІомара кумарчик, кхмараш. Юкъ-юкъа а лайха а баьцаш тІаьнина я гІомара аре. Цуи тІаьнина гІомара аре — хьайбаш доажайора дика дацІенаш. Довккъаш тІоа гуйнаш тІоа гІолла тІайоалараш аренцара баьцаш а кубайка, Іажарх, тайп-тайпара баьцаш эфемераши дукхагІа а йолаш, довкъашта юкъерча берашка — дацІенашкара баьцаш.

Зона Іалама хьалаш дика да биткъа хьоаса бола тха доаха жа дебадара, дІадув лаьтташ лелагІа лоадама дац укказа.

Зоне я бьиначаь михо дІа-юха кхувьаш а вона лаьттаьшта доккха ди даь кхерам болаш а йола гІармараш. Михо дІа-юха кхухьа гІомараш соцаергйола балхаш чакхдаха деза укказа. Къийлача гІомарашка доахаи доашадеага вІаштІехьдаикха дева.

2. ТИРКА ЙИСТЕРА ЗОНА

Къулбехьан оагІонгахьа уйа Тирка йистера зона. Цунна чудоагІа Наурски района къулбехьенгахьара дакъеи Грозненски района Тирка йистера дакъеи. Зоне майда 224 эзар гектарагІа кхоач, царех 90 эзар гектар дІадув лаьтташ да. Рельеф а цуп Тирка хиво хаьрша дакъаи Тирка дукъа къилбаседенгахьара босеаши.

Кхоачам хилаал тІунал йоацаш, дІаьха а дІайха а ахка долаш, боарраме дІайха Іа долаш, дукха сеца уллаш лоа доацаш я зона. Шера юкъера хула температура — плюс 10,5 градус. Шера ІотІаелха йоачаш 350—450 мм я, хІаьта вегетационни хана — 250—300 мм. Вегетационни хана дешен байсаннен юкъера лаьрхІа ерригІа температураш 3600 — 3800 градус я. Шелал йоацаш йовкха ха 190 — 195 ди хул. Зона тоъал доккхачІа дайне йокъал латташ а дІайха михаш хьакхаш а я.

ДукхагІа дола лаьтташ моакха да. Іаьржа лаьтташ кІезига, Тирка дукъа къилбаседенгахьарча босешка мара дац. Аьрда оагІорахьарча дакъа тІа — сийрда-моакха бос болаш да лаьттан. Лаьттан тІера тІоа 40 — 50 см сомал долаш ба, структура чІоагІа йоацаш, гарзай-дема хьисане я. ТІерча тІоаьнца 1,5 — 2,5 процент хьоаьал я. Лаьттан кІезига мара щелочь ца йоаллаш а цхьаццанахьара дукха щелочь йоаллаш а да. Азот, фосфор, калий дукха аллац. Атта баьцовгІаша хьаувза йиш йола азоти фосфори кІезига йоалл лаьттанца, хІаьта калий кхоачамболлаш йоалл. Лаьттан механически лоаттамга диллача лоабати гІуми уш да.

Зонай аьтта оагІорахьа — баьде-моакхеи моакхеи да лаьтташ. Баьде-моакха лаьтташ баьде-сира да моакха бос юкъе а уш, 70 см сома тІоа а болаш, 4 процент хьоайал йоалл царех. ТІагІоллара лаьттан тІоа дом. Шелочь кІезига йоаллаш да лаьтташ. Баьде-моакха бос болча лаьттаьшца баьцовгІаша атта хьоазаш йола керттера хьоайалаш дукхагІа я, сийрда-моакхача лаьттанцарчул. Цхьа бакъда, царна а цу тайпара фосфорни кІезиг-кІезигагІа азотни удобренеш эш. Механически лоаттамга диллача лоабат кІезигагІа уш а дукхагІа уш а да лаьтташ.

Шоай арахьарча а физико-химически а свойствашка диллача сийрда-моакхачеи баьде-моакхачеи лаьттаьшта юкъера лархІа дезаш да моакха лаьтташ.

Моакха мел дола лаьттащ — карбонатни да.

Іаьржа лаьттаьш, дІайийна хІама хьувкъарга диллача, моакхача лаьттаел дикагІа лоархІаш да.

Айденнача лаьттаьшка тІаювлараш — аренцара баьцаш я дукхагІъар кІа-буц, Іажарх, кхы тайпа баьцаш дукхагІа а йолаш. Айденначара къона лаьттаьш Тирка йистацара лаьттаьш дацІенашкара тайп-тайпара баьцаши тІоадал латтача тІаьнина хьуй тІайолаш да.

Юртбоахама гІулакхашка диллача — из зона интенсивни лаьтта лелладара дикагІа я. Ялтайгара дІайиккхача укказа хьалкхей комеаш, бахчевой культураш, баьца дааргаш. Юртбоахама культурай хьувкъам лакхборгбола керттера гІулакхаш дА кхеш тІоадал Іалашдаре атта хьаозалургйола хьоевалаш лаьттанца дукхагІа Іоарш.

3. ХИШ ДЕХКАЧА ЛАЬТТАЙ ЗОНА

Хиш дехкача лаьттай зонай юкъедоагІа Шелковской районера Тирка йистера дакъеи Гудермесски арен тІа улла Шаьла районий къилбаседенгахьара дакъеи. Цуи майда 135 эзар гектар я, хІаьта оахача лаьттаьшта кхоачача дакъа — 47 эзар гектар.

Дакъаденнача Тирка хишта йистерча а царна юкъерча а дакъаца я из зона. Лохен цхьадараш айденнен дола лаьтташ — шаьра да, Іалаьмате дукха айеннен тебен моттигаш а йолаш.

Зона климат цхьан тайпара яц. Къилбаседенгахьара оагІув къулбехьенгахьарчул кІезигагІа аьттув болча хьалашка я. БІарчча къайиначаа, зона екъа а тоъал тІоадал йоацаш я. Ахка дІайха а дІаьха а да укказа, хІаьта Іа — гІаьххьа дІайха. Лоа сеца чІоагІлуш дац. Шера юкъера температура — плюс 10,8 — 11,1 градус. ДІайийна хІамаш дегІаухача ханара дешен байсаннен ерригІа юкъера температура 3600 — 3800 градус я. Шелал йоаца ха — 195 — 200 ди. Шера 300 — 450 мм йоачаш елх укказа, хІаьта дІайийнача хІамаша дегІ даьхьача хана — 200 — 300 мм. Йоачаш дукха ца хилари лаьттанцара тІоадал хьалгІеттача Іаьнарца дІаухаш хилари бахьан долаш тоъал тІоадал эшаш хул лаьтта.

Лаьтташ дукхагІча даькъе дацІенаш, карбонатни, дацІен-аллювиальни карбонатни, дацІен-ушала карбонатни дь.

ДацІенашкара лаьттан дукхагІча даькъе тІера тІоанаш сийно-сира бос болаш хул. Лаьттан хьаьна тІоа 40 — 50 см. сома ба. Лохера горизонташ юкъ-юкъе лоабат уш хул, тІерча горизонтий структура гарзаш йолаш я. Лаьттан тІоанаш кхаьта, тух уш, тІерча горизонтех кІезиг-дукха мара хьоанал ца йоаллаш хул. Лаьтташ щелочь кІезига йоаллаш да, хІаьта юкъ-юкъе тоъал дукха щелочь йоаллаш а да. ДукхагІа дола дакъа сульфатни хлоридно-сульфатни да. Атта баьцовгІаша хьоазалуш йолча фосфорен азотен формаица кІезига Іалашдаь да лаьтташ, хІаьта калеца кхоачамболлаш Іалашдаьд.

ДацІен-аллювиальни лаьттан дацІенчарел белгалдоал лаьттан тІоа дика тоабаланза уж хиларца. ДацІен-ушала тІоанаш хьахул кІалхе шортта тІоадал йолча хьалашка. Цудухьа лоабат дукхагІа боаллаш, хин-физически свойстваш дика йоацаш хул. ДІайийна хІамаш хьувкъарга диллача уж лаьтташ дацІенийчарели дацІен-аллювиальничарели эсалагІа лоархІаш да.

Зона лаьттай механически лоаттам масс тайпара вІашагІийна ба.

Эрдй тІаьнина баьцаш — дацІенашкарчар тайпара я. ДукхагІа хул эрза хьисапера, вейийк, кІа-буц, сух, солодка иха баьцаш. Дукха тух уча участкашка тІадув дукхаь соляикай тайпаш, кхийола тух деза баьцаш. Айеннача моттигашка дукхагІа аргІанцарен дацІен-аргІанцарен баьцаш, тІоадал йолча — гаьнаи-вІотарган хул.

Хиш деха лаьтташ шердара йоккхий торонаш йолаш я зона. Царех пайда эцара диша дарглоацаш да хиш дехкаргдола лаьтташ шердела, тух доаллача, ушал латтача мелиорации елга, лаьтташ шаьрделга, коллекторно-дренажни сеть хьаелга. Бокха пайда лургба укказ минеральни органически удобренеш тохаро.

4. ЦЕНТРАЛЬНИ ЗОНА

Центральни зонана юкъе дола Шолжагара дола хиво дехкача Тирка дукъага кхачалца дола Наьсарен, Сунженски, Урус-Мартана, Грозненски районий къилбаседенгахьара дакъа. Цунца я 250 эзар гектар, цу дакъе 120 эзар оахи лаьтташ а долаш.

КІоаргача ораш, аьлоша, бераша дукха босаленаши гуйнаши а даь дийкъад Тиркеи Шолжеи довкъаш. Цар къилбаседенгахьара босаленаш яра я, къулбехьенгахьара ораш кІезига хьокхаво мара яц. Тиркеи Шолжеи довкъашта юкъе Алханчуртски атагІе улл, массаш бІаь метргара 10—15 километргга кхоачаш шера я йолаш.

Климатически хьалаш лакхе йийцача зонайчул дикагІа да центральни зона. Ахка май бетта юкхе доиз дІадолалу укказа, из чІоагІа дІайха а тІоадал тоъал йолаш а да. Іа лоа кІезига дІалхаш а тоъал дІайха а хул. Лоа чІоагІдоана соцаш дац. Шера юкъера температура — плюс 10 — плюс — 10,4 градус. Вегетаце хана сихъенача хана ерригІа температураш 3400 — 3600 градусага тІакхоач. Шелал йоацаш ха латташ 190 — 195 ди довнях. Шера ІотІаелха йоачаш 480 — 500 мм хул, дукхагІа вегетаци йолча хана — 300 — 350 мм. Зона каст-каста дІайха михаш хьекх, тІоадал ца тоъаш хул.

Укказа дукхагІа кийслурамп карбонатни щелочи тухи доаллаш Іаьржа лаьттан да. Карбонатни Іаьржа лаьтташ баьде-сира а тайпа сира бос бола, 60—70 см сомал дола, кІезига тІеІа тІера хьаьна горизонт а йолаш да. ТІерча горизонтий структура остарахгарзаех латташ я. Хьаьна лаьтта 4 процентагара 6 процентага кхачалца да. Уж лаьтташ нейтральни е кІезига щелочь йоаллаш да, массанахьа доалла азот юкъерча боарамe лархІа мегаргдолаш да, цхьабакъда, атта баьцовгІашта хьаозалуш йола формаш кхоачамболаш яц. Лелача калеца шортта Іалашдаь да, хІаьта фосфора — кІезига.

Щелочь йоалла Іаьржа лаьтташ карбонатничарна юкъе белгалдоал царел йоахка карбонаташ кІоаргагІа ІочуйИаь хиларца. Уж хьоанала а кхы тайпа атта дІа-юха ираьча лаьлача веществашца а дикагІа Іалашдеш да. Тух доаллараш — хІаьта а хин-физически средстваш во хиларца белгалдоалаш а да. ДІайийна хІамаш хьувкъарга диллача карбонатни шелочь доаллача Іаьржача лаьттаел дукха а вогІа да уж.

Іаьржача лаьттаел соцагІа, вона малхбоаленьарча дакъа тІа моакха лаьтташ, тух доаллараш, тІера тІоа хиво Іоккихьараш, кхьдараш а нийслу.

ТІайоала баьцаш дукхагІа а пырейно-злакови, типчаково-ковыльни, бородачево-ковыльни, тух йоали къа доацаш йола группировкаш. Юртбоахама культураех укказа дІаюш лелаераш ялта, технически, бахчевой культураш а, баьца дааргаш да.

Хьувкъам лакхбара лаьттаьнца тІоадал Іоаергйолаш соцаергйолаш, атта хьоазалуш йола хьаьна веществаш Іоаергйола, Тиркеи Шолжеи довкъашка эрозеш культаргйоаца гІулакхаш дийза дарглац.

5. ЛОАМАШТА ЮХЕРА ЗОНА

Шолжа довкъан Іаьржача лоамаштен юкъе улл лоамашта юхера зона йола лаьтта. Цунна чудоагІа Сунженски, Урус-Мартан, Грозненски, Шаьла районий шаьра аренаш. Цо дІалоцна дерриге лаьтта 207 эзар гектар да, цунах оахаш дар 97 эзар гектар а йолаш.

Цуи рельеф а лоамашкара лоашто ІоагІагІа шаьра аре. Из шера, чукайтта котин а, гобаькха лоамаш довкъаш а долаш. Цуи тІехь йоккха йоацу аргІенаш йолаш а. Кавказа лоамий къилбаседа оагІонгахьара Іоуйа дукха кагий хиш да цу тІа.

Юртбоахама культураш кхиара дика климат а цу зонера яр. Май бутт ахкахьа кхьачача мара еза долалац укказа, бакъда из дІайаьен тІоадал дика йолаш хул. чІоагІдина уллаш лоа а доцаш, кІаьда Іа отт. Шера юккъера лаьрхІача 9,7 — 10,4 градус йІоахал йолаш я температура. Вегетаце ханара ерригІа температураш вІашкатехча 3200 — 3400 градус я. Шелал йоацаш шера 185 ди доагІа. Шера хулача ерригача йоачаша 500—600 мм, вегетаце хана 300—500 мм. ТІоадал дика отташ моттиг йоллашехь, цхьадолча шерашка дайха михаш хьекх.

Зона лаьттан тІера тІоа тайп-тайпара ба, эггара дукхагІа да Іаьржа, цоп йола Іаьржа, бойн цони хула лаьтташ. Іаьржача лаьттай башхалонаш я цар баьде-сира, е сира бос, генетически горизонтайта юкъе уж бессиш доллаш-доллаш цаІ ... чуйта доллаш хилар, лахкара горизонт фийг миссел гарзилгаши галаши йолаш хилар, лаьттан тІера тІоа юкъера тоІабенна хилар. Уж эргаш да гумус дукха е кІезига йоацаш юккъера йолаши нейтральни е мела щелочной реакци йолаши хиларца. Цу лаьттаьшка баьцовгІашта эшача кхачаи йоккхий торонаш я, цхьабакъда царца кІезига я дІа-юха лела фосфор, кІезига дукхагІа я азот, дукха я калий. Уж дукхагІа долча дакъа лаьттан тІерча тІоана кІала хула эІиле тайпанча жагІа хьесане.

ДІадийнар хьувкъарга диллача цонаш юла Іаьржа лаьтта кІезигдуйла Іаьржача лаьттай эсадагІа да. Из эргаш да дикка дукха органически хІамаех хинна лаьтта уш, нейтральни реакци йолаш, дІа-юха лела шортта калий йолаш, баьцовгІа дегІага дика дІайолха азотен фосфорен формаш кІезигагІа йолаш хиларца. Бей бела лаьтта ниа кІезига болаш да, цуи тІера тІоа баьде-сира бос болаш, фийг а бІор а миссел галаш йолаш ба. Органически хІамаех хинна лаьтта кІезига да цунца, реакци мела миста е мела щелочной я. Фосфор кІезига, азот дукхагІа, калий кхоачам хилаал я цунца. Цонаш тІайола лаьтташ сира-бора бос болаш кІезига гумус йолаш, тІоа 50—70 см сомал долаш хул. Цар структура чІоагІа яц, юккъера, цхьаза мела тоІаденна хул уж. БаьцовгІашта эша кхача кІезига хул царца.

Цонаш аренашка тІаювла тайп-тайпара баьцаш хул цар тІа, кІезигагІа нийслу нагий кІотараш.

Іалама хьалаше йиш хулийт укказа толамца ялт, технически культураш хьалакхе, бешамаш ахка. Доккхий хьувкъамаш дахара агротехника лелае а кхашна удобренеш яхка а еза укказа.

6. МАЛХБУЗЕН-ЛОАМАШТА ЮХЕРА ЗОНА

Цу зонана юкъедоагІа Наьсарен района лоамашта юхера дакъа. Цо дІалоцна лаьтта 60 эзар гектар а, царех аха мегаргдолаш лаьтта 28 эзар гектар а болаш. Цуи рельеф чоалхане я. Йоачаний хиша доладаь аьлеши дикка довкъоши долаш хиларах Ачалкхенашкара дукха лаьтта пайда эца йиш йоацаш дус; Іаьржача лоамий къилбаседера босаллеш пайда эцара толашагІа я. Дукхе а юртбоахама культураш лелае йиш хулийташ я зона климат. Іа кІаьда да, Іоданла лоа чІоагІделе сацац, ахка дІайха, дика тІоадал йолаш хул. Шера юккъера лаьрхІача 8 градус йІоахал йола температура я. Вегетаце ханара ерригІа температураш 3000 — 3200 градус хул, йоачаш 550—650 мм.

Дика тІоадалеш доллашехь, аьхки каст-каста лаьттана тІоадал ца тоъаш нийслу. Шелал йоацаш 180—185 ди доагІа.

Карбонатни щелочь дІайоаллаш Іаьржа лаьттан дукхагІа да. Уж республике эггара а дикагІа дола лаьттан да. Органически хІамаш йоккхалуш хьанийнача лаьтта сома тІоа ба цуй, цхьаза 100 см, метрал тІок а йолаш, тІоадал а физически свойстваш а дика я. Кхоачам болаш дІа-юха лела калий, кІезиг-дукха цуа чуяйхьа — баьцовгІайх дІалата азот, кІезига дІа-юха лела фосфор я.

Зона тІа хьатІайовле баьцовгІаш тайп-тайпара я! Щелочь дІаьнйонача Іаьржача лаьттанка цонагІа цонаш, аренашка йола баьцаш я, карбонатни лаьттанка чІоагІа кеергІдаг долла гІожа а тайп-тайпара баьцаш, босалешка — ковыль йолен аренашка йола гІовлен баьцаш я.

Цу зоне толамца хьалакхе дика я дукха йола юртбоахама культураш, царна хоартолаш а болаш хьувкъам лакхбара укказа чІоагІа лелае еза агротехника, дукха ехка еза минеральни органически удобренеш, кхьачахьарчул дукхагІа цароа пайда баргба цу зоне.

7. ХЬУНИ ЛОАМИЙН ЗОНА

Хьуни лоамаш зона дІалоац Іаьржача лоамий хьалханашкара дакъеи цар шлейфаши. Цунна юкъе доагІа Сунженски, Урус-Мартана, Советски, Шаьла, Ведана, Ножай-Юрта районий хьу тІайолча лоамий доакъош. Уж я 320 эзар гектар. Цу зона 16,0 эзар гектар мара аха йиш йола лаьтта дац. Лаьтта вІашагІйдоаставеш хиш уха лоамаи рельеф я цу зона яр. Іаьржача лоамий доакъош кІаьлли гергеи да. Малхбоалехьарча дакъаш рельеф кІаьдагІа я малхбузехьарчул. Лоамаш 800—1000 метр лакха да. Климат юккъера тІаьда, тІунал йолаш я. Шера юккъера температура 6 — 8,8 градус йІоахал йолаш я. Вегетаце ханара ерригІа температураш 2800 — 3200 градус я. Шелал йоаца ха 180 — 185 ди. ІаьаллуМай бутт йистебоалачал хина дІадолалу ахка, из дикка дІайха а дукха йоачаш хулаш а да. Вегетаце ханара йоачаш 600 мм, хІаьта бІарччача шера — 850 мм.

Зона дукхагІа дола лаьтташ органически хІамаш хьахинна бора бос бола хьун лаьтташ да, 90 — 100 см хулаш ба цар тІоа, бІар мо гергеи правиле ... галаш йолаш, аллювиальни ейхае, геттара кІезига щелочи оккъерах йола хІамеи йолаш да из лаьтта. Органически хІамаех хинна лаьтта а бІаьцовгІашта эша, царех атта дІалата кертера кхача а кІезига болаш да из. Лаьттай реакци миста я, механически составе диллача гІомарагІа е лоабатагІа лаьтта да из.

Зона нитта сира бос бола хьун, бей бола, цон, хьу йолее алхха цон йолеи лаьтташ а да. Уж хул хьуна юкъе даьача къоахашкеи малх дика тІакхоачача хьунашкеи. Агропроизводственни хьакъехьа уж дикагІа да бора бос болча хьуи лаьттаел.

Лаьттанцара боллам вІагІагІа детІобена ба укказа, из дацаз доагІа рельеф дика ца хиларца. Цу зоне перспективе йолаш я хоартолаши баьца дааргаши. Лаьтта юадара дукха а удобренеш яхка еш, хьаьтта органически ираш дукхагІа а доллаш, известкованни е еш.

8. АЛЬПИЙСКИ СУБАЛЬПИЙСКИ ЦОНИЙ А ДАЦІЕНИЙ А ЗОНА

Хьуни лоамийн зонана къулбехьа улл альпийски субальпийски цоний а дацІений а зона. Цунна юкъе доагІа Сунженски, Наьсарен, Урус-Мартана, Ведана, Ножай-Юрта районий къулбехьара дакъеи Советски района дукхагІа дола лаьттеи. Зона майда 331 эзар гектар я. Оаха лаьтта геттара кІезига да. Лоамаш рельеф я цу зона яр. Лакх ме ду дукхагІа дехьаедий хул из, каст-каста кийсалу чІоамаш, шера ораш, аьлош. Къулбехьагіа Сквлистан Боковой яха лакха лоамаш а да.

Альпийска субальпийски цонаш тІаювлача шийла а тІаьда я климат хул, зона лохехьарча дакъа тІара вегетаце ханара ерригІа температураш 2600 градус я, хІаьта лакхехьарча дакъа — 1000 а кхы кІезигагІа а Іа укказа дІаьха а шийла а да. Зона эггара лохехьарча дакъа тІа ахка долалу июль бетта михье, хІаьта август бутт кхоачалуш йисте а доал. Шелал йоацаш 180 ди доагІа, хІаьта лакхача лоамаш тІа — 90 ди. Йоачаш чІоагІа дукха хул. Шера йоачаш 800—1000 мм, хІаьта вегетаце ханна — 300 — 650 мм.

Субальпийски альпийски лоамаи цонаш йола лаьтта да уцавара дар. Лоамаи субальпийски лаьтта хьатара-бора, баьде-мора, цхьаза Іаьржа бос болаш да. Цуи тІоа чІоагІа сома ба, лакхарча тІоанаш 6 — 8 процент, цхьаза 25 процент доаи гумус. Лаьттан реакци миста я. Из фийташ саьна а кхы йоаллангІа а галаш йолаш лаьтта да. Лаьттан механически состав лоабатагІа е бозача лоабатан лаьтташ я. Лоамаи альпийски лаьтташ дайа зона лакхача лоамашка. Лаьттан тІоа 30 см ба, гумус дукха а купа, лаьттан реакци миста я.

Зоне тІайоала буц альпийски субальпийски я. Субальпийски цонаш лакха а тайп-тайпара буц йолаш а я, дика дацІенаш я хьайбаш доажадара. Альпийски цонаш лоха буц я, доагъара геттара дика а йолаш.

Аьнна хьайбаш дожадеш пайда эца цу зонех. Зона лохехьарча дакъа тІа босеши эггара тоаш агІа йолча моттигашка баьца дааргаш леладе мегаргда, хоартолаш лелае йиш я. Цу тІа известковани е а удобренеш яхка а еза. Цига хьайбаш дожадеш лар тІа даккханей дацІеный гІулакх тоаданзеи даргдац. Къаьстта терго е еза укказа эвза лаьтта дешара дуьлал лоаттабеча хьоасама.

9. ША УЛЛЕН КХЕРАНИ ЗОНА

Из зона улл республика эггара къулбехьарча дакъа тІа. 70 эзар гектар лоай йо. Йолахни яр саьна я цу зона климат. Укказа лаьтта е баьцовгІаш я вІалла йоацаш саьна кІезига я. Нагахьа нийслу геттара во дола лаьттеи лешайаьхк яха буци. Зона юртбоахама производствана пайдана яц.

БІАЬСТАНГА КИЙЧА ДА

Юрта боахама къахьегамхошта эггара белхтохкамера ха я бІаьстий. Цудухьа цу денга кийчлуш хьийра къахьийгад Урус-Мартана производственни управленерча «Лермонтовски» совхоза тха цхьоалагІча комплексни бригада членаш.

Тха бригада коллективо дІадаьхача шера гуракьа 830 гектара тІа гуйраи плат дІадийкад. ДІадийнача ялата минеральни подкормка а йор.

ТІехкхоачашъйий органически удобренеш кхайка еккара план. 1100 тонн мара дІаоахьа ца ийрхІача хІоиэлехьа йисхьай 1500 тоннал совгІа. Дика къахьийгер бригада механизатораша Хатуев Муцас, Мукаев Вахас, Хамураев Іисас, Хатуев Тадиес, кхи дукха бараша а.

Укх деношка йистедаьнад техникана ремонт яь а. Ерригa тракторaш, сеялкаш, культиваторaш, ноераш, макхаш, кхийола инвентарь цІенъяь, даьтта хьекха дІаоттаьь латт. Бригаде хиначое гучадаргда тха механизатораша Іан замалахь а зехьа ца йоаьлга. Белгалбаха беза дикагІбола механизатораш Хамураев Мухьмад, Мусаев Дарга, Митишев Ваха, кхыбараш. Производственни план 130—140 процент кхоачаш ца еш цхьаккхе ди дІадохадац цар.

Цу тайпара дика кийчо яьча къахьегамхоша укх шера доккхий социалистически декхараш тІаийцад. Ништта Гадаев Оргтко керте латтача свекла лелаеча звенос лерхІ 60 гектара тІа хІаране тІара 220 центнер йолаш свекла кхее. Акаев Рамзана кулгалдеча механизированни звенос 200 гектара тІера план 180 центнер мара йоацча хІара гектара тІара 230 центнер йолаш мошача доакъара хьажкІаш кхее лаьрхІад. Цу тайпара къахьегамхой кам а ба тха бригаде.

Тха бригада хІана коммунистически къахьегама коллектив яхе цІи яккхара къовсам лоаттабеш я. Цудухьа беха дийшад агрохимически кружокашка, дукхагІа бараш сайрийнарча школе деша бага, даьнаи кхетама балха юкъе дакъа лоац.

С. ДОМБАЕВ,
«Лермонтовский» совхоза механизатор.

Ремонт яь яьннай

БІаьстан балхашта дика кийчо яра яхье баьнна доккхий толамаш дехад кои тІера оалхазараш лелаеча «Ермоловский» совхоза механически мастерски коллективо. Ремонт яь арайаьннай 39 трактор — планех йоагІачул пхи трактор совгІа. Сеялкаш, ноераш, иштта кхыйола инвентарь а тоъаьй планал совгІа.

Шоалла кварталa юртбоахама техникана ремонт яра план цхьоалагІча апреле кхоачашбе дош дейнад мастерски коллективо. Дош кхоачашдара хьинера вий ца хьобеш къахьег вашкаплхьаро Масаев Мовлас, слесараша Ахмадов Вахас, Инлербиев Авала, Исаев Юнаса. Денна йола норма 140—160 процент кхоачашъе цар.

К. ВИННИК.

ГОВЗА КУЛГАШ

Грозненски № 8 йолча модай ателье цхьа болхло вац Садовниченко Галя ца йовзаш. Из балха ена 5 шу совгӀа ха мара яц. Кхуаш йоагӀаш йоӀ яр из балха йоагӀача хана. Деша а ягӀаш болх бе лаьрхӀар цо. Общественни балхах хьинаре дакъа лаца, дикеи тӀехдикеи школе деша, къахьегама дика толамаш даха вӀаштӀехьдаьлар цун ший болх цо ниййса ледабарах. Ший балха говзал лаккъеш, хьабеча балхах дика кхеташ цо хьинаре къахьегарах цхьа шу доаллашехьа мастералла хьожайир Галя. Цун бӀыкъожаш цхьаккха хӀама дацар, цудухьа дикеи тӀехдикеи сайрийнарча школе 10 класс чаккъяьккхар цо 1960-ча шера.

ХӀана а тӀехьа 23 шу мара даланза къона йоӀ я Галя. Цу юкъа цунна карагӀдийнна дика дараш дукха да. Ше балха еча гӀоне цхьа бутт дӀабахийтабац цо план кхоачаш ца еш, план тӀехкхоачашъярал совгӀа хьаеча хӀамай дикал а лакха я. Хьинар долаш саг я из, дошо кулгаш да цун дараш, оал цох модай ателье болхлоша. Нахаца Ӏымерал йолаш ше езийта ховш а я Галя. Мичча хана а шийцарча болхлочоа эшшача новкъостал де кийча я нов. Садовниченко, цудухьа коллективацарча хӀара болхлочо сий ду цун.

1962-ча шера бокъха кхаъ хилар ателье коллектива, къаьстта Галина. Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цӀи елар цунна. ДӀахо йодача хана кхы а дикагӀа къахьега доги делар Галяс.

ХӀара бетта план 115—120 процент кхоачашъю цо. Семилетка ялхлагӀча шера къаьстта дика къахьегаш я из. Январь бетта план 122 проценти, хӀаьта февраль бетта план 110 проценти кхоачашъяьй. Къахьегама темпаш тӀа-тӀа а лаккъеш квартала план массехк ди хьалха кхоачашъе лерхӀ ателье болхлошта юкъе хьалха латтачарех йолча Галяс. Укх диъ-пхе шера дукха Сийлен грамоташи ахчан премеши еннай цунна. ЧӀоагӀа дог гӀоалаьнна ди дар цун 10-ча марта, КПСС члений кандидаталла хьайицар из. Тешшаме ала дезаш да цунна рекомендаци енна новкъостий Галя бахьан долаш цӀийлург ца хилар. ХӀанзалехьа а из дика гучадаьннад. Цоаха балха толамаш тӀехдика да, цул совгӀа ателье комсомольски организаце секретарь я. Шийй участке агитатора болх а дика лелабу. Цеха пенгазета редактор я нов. Садовниченко.

ДӀахо йодача хана кхы а дикагӀа ха яйла хьа, тха новкъост!

Т. КОЛОДЯЖНАЯ,
№ 8 йолча модай ателье бригада бригадир.

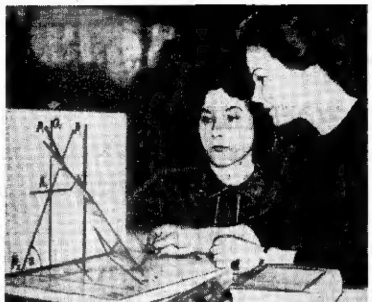

ТӀехдика дешаш а практически занятеш дика дӀахьош а ба Грознерча мехкдаьтта института строительни факультета хьалхарча курса студенткаш Колымыцева Таняи Вейдеман Лидаи.

Сурта тӀа: (аьрдехьара аьттехьа) Колымыцева Таняи Вейдеман Лидаи дешара моделах пайда а эцаш начертательни геометри Ӏомадеш ба.

Ю. Фатькина сурт.

КОЛХОЗА НОВКЪОСТАЛ ДУ

Дукха ха я гӀишлош еш йола бархӀалгӀа управлени Шаьлара производственни управлене Ленина цӀерахча колхоза новкъостал деш йола. Доккха новкъостал даьд цо колхозхошта хьайбаштей коа тӀарча оалхазараштей помещенеш еча.

КПСС ЦК февральски Пленум хиинчул тӀехьагӀа чӀоагӀа оагӀув лоац гӀишлош еча организаце юртбоахама артела. Кхай тӀа брах бергболча къахьегамхоша даьча заказах деза махкаш, тӀоадал соцаергйола каток хьайир, механически мастерскена эша дукха материалаш елар. ХӀаьта управлене художника юрта боахамах лаьца щиташ, стендаш, химизаце кхьехьаца юрта боахам лакхбара колхозхой тӀахьехаш йола лозунгаш, семилетка ялхлагӀча шера колхозо тӀаьйца социалистически декхараш яздир.

М. АНДРЕЕВ.

ШИЙ ГОВЗАЛ ДУКХА ЕЗАШ

Гудермесерча телеграфе Шамрай Зинаидас болх бу ворхӀ шу да. Итт класс йистеяьккхача Зинас лаьрхӀар шийна безача балха яха. Из дӀаяйцар телеграфе экспедитералла. Иштта дӀайолаелар къона эрсий йоӀ болх бе. Массанена езаш, сий деш я Зина.

Ше экспедитор хиларах кхоачам а ца беш Зинас лаьрхӀар цхьаькха а говзал Ӏомае — радиооператор хила. Аьнначе хиле дева дош, — оал Зинас. Кастта кераерзайир цо радиооператора говзал а.

Хала да болх бе а деша а. Цхьабакъда тӀехдика чакхъяьккхай Зинас эррисоюзни бувзама комбината заочни отделени. ХӀана Зина болх бе ховш я бувзама массайолча моттигашка. Масала, телеграфиста, экспедитора, радиооператора, морзиста, иштта кхы дукха бувзама говзалеш йовз цунна. Цул совгӀа дика ховш цунна почта бокъонаш, эрсий метта грамматика, латински шрифт.

Ший балха моттиг а аппаратура а дӀеша лоаттаю ков. Шамрая. Цун вӀаштӀехьдоал гӀулакх эшаш баьхкача къахьегамхошта доагӀача бесса жоп. хьехам бала,

— Йиллача контрольни хаяал дукха хьалхагӀа кхоачашъю оаха план,— йоах почта воккхагӀа волча телеграфиста Виктор Иванович Бандуркос, — хӀана аьлча болх дика бу тха радиооператора Шамрай Зинас.

Р. ТУРЛУЕВ.

ВЕЖАРАШКА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКЕРА

НАЬХА ХЬАШТАШ ӀАЛАШДЕШ

1945 шера дена тикашкеи складашкеи болх беш хьавоагӀа Гойгов Ахьмад. Болх дика барах дуккхаьа баркал кхайкадаьд цунна, ахчан премеш еннай.

ХӀана Къилбаседа-ХӀирий АССР Пригороднии райПО тика заведующелла болх беш ва из. Укх сахьата цо болх бу Чермен яхача юрта № 2 йолча тика заведующи волаш. Бахача наха эша товараш Ӏалашдеш чӀоагӀа йоакхо ю цо. Ахьмада каст-каста хоатт тика тӀа баьхкача нахага малагӀа товараш эш шоана, фу деча бакъахьа да. ТӀаккха цар дувццачунга ла а дийгӀе, эшшаш дола товараш дахь тика чу. Эцархой хьашташ кхоачашдеш ше беча балха тӀехь Гойгова айхха бувзам лоаттабу юрта депутаташца, активисташца, царгара тӀо-новкъостал дех.

Тика чу даим йиза цхьалхало, наха дика гургдолаш доагӀ-доагӀача дӀаоттадий товараш хул. Ахьмада мах барв бокъонаш толкаэь, цунна саг леткъа моттиг яц.

Цу дерриганеша тика заведующега йиш хулийт мах барв план йиза а йоагӀачул совнагӀа а кхоачашье. Масала, дӀадахача шера мах бара план 48,6 эзар сом йолча, 50,9 эзар сома товараш дехкар цо.

ЧӀоагӀа раьза ба Гойгов Ахьмада юрта баха нах, сий а цу дархӀа а лоархӀ цар из, цо хьанала къахьегаши наьха йоакхо еши хиларах.

С. ТАРКОЕВ,
юрта Совета депутат.

КЪОНА ГОВЗАНЧАШ

Укх деношка дика кийчбаь къона специалисташ арахийцар номер цаӀ йолча Грозненски профессионально - техническ и училища. Уж 39 слесарь хургва химкомбината промышленни оборудованена ремонт ещ. Училища преподавателаша низ ца кхобеш, хьинаре къахьегар бахьан долаш 14 сага слесарий 4-гӀа разрядаш яьхар.

ТӀехдика дешарал совгӀа общественни вахаре а дика дакъа лоацаш бар группа староста, училища пенгазета редактор хинна Селиванов Анатолий, комсомола комитета член Левченко Виктор, Савин Сергей.

— Тхо чӀоагӀа гӀаддаха да, — йоах Левченко Виктора,—хӀана масса долча боахамашка, химе чӀоагӀа лоархӀам болча хана, йоккхача химе объекте тхоай болх бе йиш йолаш. Хьинар кходергдаш оаха балха говзал лакх а ещ тхоайла вӀаши бувзам лоаттабара.

Иштта 5-ча апреле арахецаргйолаш слесарий-инструментальщикий 25 сагах латта кхы цхьаькха а группа я училище. Цар балхаш дергда химкомбинате, «Пишемаше», «Трансмаше». Дика дешарал совгӀа кхычарна а шоашкара масал гойташ ба Беглецов Виктор, Щербаков Геннадий, иштта кхыбараш а.

Дукха ба училище аппаратчикий, машинистий, контрольно-механически приборий механикий говзалаш Ӏомаеш бола дешархой.

Д. АМАРОВ.

СЕМИЛЕТКА ДОШО КНИЖКА ТӀА

1963-ча шера района колхозаша, учреждениеша, предприятеша баьча балха итог а яь Сунженски производственни управлене парткомо а районни Совета исполкомо а къахьегача моттигашка доккхий толамаш дахарах дикагӀчар цӀераш дӀаязъяьй семилетка дошо книжка тӀа. Эггара хьалхарчарца латт ХХ-ча партсъезда цӀерахча колхоза дикагӀйолча доярка Баташева Фадимана, Ленина цӀерахча колхоза доярка Дзезиева Тамарай, Орджоникидзе станица автобовхама шофера Исраилов Ӏальве, Кирова цӀерахча колхоза хьажкӀаш лелаеча комсомольско-кагирхой звено звеньевой Золотарев Петра, Оалкамарча медфельдшера Атращенко Ларисай, иштта кхычар цӀераш.

Фу бахьан долаш сий ду цу наькха районерча къахьегамхоша? Цун керттера бахьан да къахьегам дукха безаш уж хилар.

ХХ-ча партсъезда цӀерахча колхозерча къонача доярка Баташева Фадимана 1963 шера 2385 килограмм шура яьккхай хӀара кхоабача Ӏаттагара. Дика къахьегаш, шоай автобазерча шофераштa хьокхам телаш ва шофер Исраилов Ӏальви, иштта сийленца къахьегаш ба дошо книжка тӀа цӀераш тӀаязъяь кхыбараш а.

Къаьстта ала безам ба са Кирова цӀерахча колхоза хьажкӀаш лелаеча комсомольско-кагирхой звено звеньевой Золотарев Петрах. Соахка хӀара гектара тӀара 41 центнер фуалъяька хьажкӀаш чуийцар из керте латтача звенос. ХӀана звено бӀаьстангӀа а езаш йола кийчо а яь дӀайха деноша тӀаккхачарга хьежаш я.

И. ЧУНИХИН,
ВЛКСМ Сунженски юрта комитета секретарь.

Клуба сцена тӀа

Укх деношка Гудермесерча машинаькъахой клубе художественни самодеятельностага хьежар. Сакъердамерча программаца хьажаре дакъа лаьцар Гудермесерча депо художественни самодеятельноста коллективо. Соахка а сакиа укх шера я гуш дар цун кулгалхочо нов. Н. Ф. Шелоумовас дика къахьийгалга. Дика чулоацам болаш, сакъердаме яр программа дукхагӀйола номераш.

Гулбенгараша а жюри членаша а чӀоагӀа раьза болаш тӀаьйцар Гудермесерча машинаькъахой клуба художественни самодеятельноста халкара группа.

Программаца дар иштта кхыдола сакъердамера а ладувгӀа безам боагӀаш а дола СССР халкъий а доазол дехьарча халкъий а иллеш, кицхараш.

Т. РУСЛАНОВ.

АГИТБРИГАДАШ КИЙЧЛУ

15 марте Ӏурре дена Шелковскерча культура цӀенна юхе сеца яьлар «Автоклуб» аьнна тӀаязадаь йола машинаш. Тайп-тайпарча юрташкара района агитбригадаш мишта кийчъеннай хьажа ухаш яр уж.

Гулбенначa наха тӀаьнт аьнна хьалйизаяр культура цӀен зал.

Эггара хьалха сцена тӀа яьлар нов. Музурова хьалхе лелаю Шелковски культура цӀен агитбригада. Тайп-тайпара а керттерча даькъе моттигерча материалех оттаяь а яр цун программа. Выступленешка дика кийчбенна бар агитбригада членаш, шоай де дезар дика Ӏомадаьдар царех хӀаране. Къаьстта дика оттаяьр цар химех йола монтаж. Гулбеннарашта дезаделар Д. Сехниаси С. Музуроваси даькхха моттигерча автора яздаь Социалистически Къахьегама Турпалах Н. Эсмухамбетовах дола илли.

Цул тӀехьагӀа ший номераш хьахьекхар Дубовски юрта культура цӀен агитбригадо. «Интенсификаци юрта боахам лакхбара керттера лостам ба» яхача лозунга кӀал оттаяь яр цун программа. Тахан де дезаш хьалхашка латта декхараш, производствацара айхха бола бувзам ба цуниця. Дика хьахьокх коллектива членаша колхозхоша балха тӀехьа даьха толамаш, хьалха латтарий опытах дувц, кхоачамбоацараштеи къахьегама юстара а бувлаш, наьха хьакъах баха гӀертараштеи къахетам боацаш критика ю. 14 шера самодеятельноста юкъе дакъа лоацаш хьейоагӀа нов. Федосеева я цу агитбригадана керте латтар.

МайоагӀара дика кийчъеннацар Каргалински, Старо-Щедрински, Чераленски культура цӀеной агитбригадаш. ХӀаьта кхыйолча агитбригадай программашца хоалу цар производствацара бувзам, КПСС ХХII-ча съезда, КПСС ЦК декабрьски февральскии Пленумий решенеш кхоачашъяра гӀончий а хинна шовш латта езалга дика кхетадаь дацар цар.

Во концерташ дар Кобински, Гребенски культура цӀеной агитбригадаша оттадьраш а. Царех агитбригадай программе а ала йиш яц. ХӀаьта Бороздински, Сари-Су, Курдухи яхача юрта клубий коллектива вӀалла дакъа лацанзар хьажара юкъе. Из ла йиш йоаца гӀулакх да.

ХьатӀайоагӀа бӀаьсти. Дика кийч а енна, кхашка болх беча наха концерташ уттаде деза, кхетама болх бе беза агитбригадаша. Из сийлен а бехктокхаме а декхар да.

Республикански хьажара юкъе дакъа лаца Шелковскии Дубовскии культура цӀеной агитбригадаш къовстайир районни хьажаре.

А. МИСЛАУРОВ,
Нохч - ГӀалгӀай АССР культура министерства методист.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Эзар коммунист—кандидат

ЛОНДОН, 16 март. (ТАСС). Хургйолча муниципальни хоржамашка кийчо яра хьакъехьа Великобритане компарте Исполкомо ладийгӀад парте генеральни секретара Джон Голлана доклада, яхаш хоам бу «Дейли Уоркера». Хургдолча парламентски юкъарча хоржамашка консерватораш эшабара цу хоржамий лоархӀам беталбаьккхар Голлани, къаьстта йоккхача Лондона совет харжара бар а боаккхаш.

Йоккхача Лондона совет хоржача хоржамашка, хоам бир Голлана, эггара хьалха массе а округашкара кандидаташ оттабу компарте. Моттигерча советашка харжара дакъа лоацаш хургва эзар совгӀа коммунист.

Марокко мохк агар

РАБАТ, 16 март. (ТАСС). Тхоасар бус лаьтта оагадаларо еокабаьхар марокканскии столицен цун гонахьен баха нах. Уйзара баьнна цӀенoшкара города улицашка аралийлхар эзараш рабатцаш. Мохк агар зелуш дар города дукхи арахьа а. масала, столицана 60 миль гаьна уллача Касабланке а. Мохк агаро мел чиссал ае даьд хӀанз а ховш дац.

ХӀанзачул диъ шу хьалха мохк аьгача хана цӀенъяь йохаьяр Агадир яха марокканскии порт.

ЮГОСЛАВО-АЛЖИРСКИ ЗАЯВЛЕНИ

БРИОНИ, 14 март. (ТАСС). СФРЮ президента Иосип Броз Титоси президента Илар Ахмед Бен Беллаи укхаза кулгаш яздир югославо-алжирски переговорий хьакъехьа цхьана яьча заявленена. Заявлене тӀа йоах, дукха дагабувлаш президенташта Титоней Бен Белланеи юкъе вӀаши гӀулакхаш леладарех дунен халкъашта юкъерча гӀулакхийи хьакъехьа къамаьлаш долча хана гучадаьлар цу шиннена а хетараш цхьатарра хилар.

Президента Бен Белла Алжире хьийхар Тито; югославски президента цига гӀолга тӀаийцар.

ТОПАШ ТОХА СУД ЯЬЙ РУБЕНА

НЬЮ-ЙОРК, 16 март. (ТАСС). Далласерча (штат Техас) присяжни судо лаьрххӀа Ли Освальд верах бехке а ваь топаш тоха суд яьй Д. Рубена.

ДЖОНСОНА КЪАМАЬЛ

ВАШИНГТОН, 17 март. (ТАСС). Самардийнахьа эггара йоккхагӀа йолча американски радиотелевизионни кампанеша дийцар шоай корреспонденташа США президентаца Линдон Джонсонаца цо КӀайча цӀагӀа даьккхача хьалхарча 100 денна хетадаь къамаьл.

США политика хургболча лостамах лаьца шийй уйлаш ювцаш, президента аьлар, эггара хьалха са безам ба сай правительства болх машар оттабаран «хӀана адамий общества юкъе латта къовсамера цхьадола дешаш къоастадаь вӀаштӀехьдаккхара де йиш мел яр даран».

Цунца цхьана Джонсона белгалдаьккхар, из кхоачашдара ВӀашагӀкхийттача Штаташа «шийй низ хьаллоаттабе безам хилар».

Чухьара политика ювцаш Джонсона къаьстта белгалдаь. хар къелцен мощалцен лоаттабеча къовсаме правительства леладу гӀулакхаш. Вай гӀортаргдац, аьлар Джонсона, американски халкъа 20 процент бола нах къе хиларах долча бахьаний дух тӀа довла.

Къулбехьен Вьеткамера хьал дувцаш, президента аьлар, Къулбехьен-Малхбузен Азера гӀулакхаш дӀахо дахьа а цу районерча шоай союзникашта новкъостал лоаттаде а уйла йолаш я ВӀашагӀкхийтта Штаташ.

Дунен тӀа доккхий хувцамаш хилари США карадолча мехкаша цхьаккха духьале йоацаш американцашa дещ дола довл тӀаэцаш хиира ханаш дӀаяхари бакъданза валанзар Джонсон. «Вай дах хӀана кхыча дунен тӀа, — аьлар цо, — Кхыдола мехкаш шоай политика шоаш къоастае лерхӀаш да». Джонсона чӀоагӀа новкъе долаш дийцар юкъ-юкъе «корта бӀогора боаккхаш дола хӀамаш» хулаш а цунца дувзадения США-на хьалхашна хала проблемаш отташ а хилар.

США-кеи Панаманеи юкъера гӀулакхаш дувцаш Джонсона аьлар, ВӀашагӀкхийтта Штаташ раьза хургьяц Панамски канала хьакъерча кердача договорах переговораш яра хьалхоэья кийчдаь цхьаккха хьалаш оттаде.

Интервью оттаеш франкоамерикански гӀулакхий проблемаш хьоахайир. Президента аьлар, шин правительства дукхача дешай хьакъехьа барт кхетац. Цо цӀаькха а хьакхайкадир, Франце КНР-аца дипломатически гӀулакхаш оттадар американски правительства мога ца делга.

Цхьа фуналкх даьча Верный Митчелга сатийнна наб яйтацир ламаз деча хана хозагӀа йола кӀаьда йиш лакха Ӏомалуш хиначa цхьаболча цун коллегий кердадараша. Кхы а дукхагӀа кӀоаргача ваха лаьрхӀар английски пастора. Массе тайпа ашараш юкъейола программа оттайир цо ламале ухараштa. Юххьанцa йконашта юхе фотографашка ший сурт гойташ яр мисс (сурт № 1).

Цун метте дӀауттар военни форма юхкаш бола кагий нах. Цар хьахьокхар «денали иизн». Из представлени вӀашагӀъеллараша лийрхӀичох эскаре гӀулакх делга дика да аьнна хетийта дагахьа оттаньяр из номер (сурт № 2).

ТӀакха киназа тхоана кӀалха топаш яьлар. Детективни фильмашкарча наха леладер морг леладе гӀерташ, бе йоаллаш воркӀаза йолла тепча а йолаш, тӀехьашкара хьаарвийкхар цхьа къоннаха. ТӀаккха цӀаькха а храме баьккараштa хьалхашка хьаьттар «юхайоаккхалургйоаца» мисс..

Норберн яхача английски городоне хиинача цу представленех дийцар «Бунте иллюстрирте» яхача малхбузенгермански журнало. Журнало хьоаха ца деш цхьа хӀама мара дитанзар: шоаш еш йола ерриге уж тайпа экспериментaш дукха кагирхой киназах ала болабенна хиларна дувзадена далла гӀулакх дераша еш хилар. КӀезиглуш латт хинаха ухараш, кӀезиглур доходаш а. ХӀаьта ахча бахьан долаш ца деш фу дутаргда!

(АПН).

ЛОАЦА ХОАМАШ

○ Будапеште чакхъяьнняй Болгарен Венгрен партийно-паччахьалкхен делегацешта юкъера переговораш. Кулгаш яздаьд цхьана яьча венгерско-болгарски заявленена.

○ Советски эстамлай выставка хьайийлай Бейруте. Советски художникий массехк итт сурт да хьахьокхаш. Бейруте хиннaчул тӀехьагӀа выставка хьаелларгья Триполе.

○ Ирландски бӀу Кипра бахийта аьнна ООН-а генеральни секретара У Тана дань дехар кхоачаьде лаьрхӀад Ирландски правительство. Цига гӀоргва 500 тӀемахо. Кипрски проблема низаца къоастаяра шийй тӀемахоех пайда эцийтара духьала я Ирланде правительство.

○ Малхбузен Англе ваха хиннача английски премьер-министра Дуглас-Хьюма самолетаца Лондона юхава лаьрхӀад. Пресс Ассошиэйшн яхача агентства хоам мабарра, из цӀавоагӀа Кипрерча хьалага лаьрххӀа хьежар духьа.

○ 13 марта Аргентина правительство чуйолча цӀен юхе гулъеннаяр бераш кара а долаш йола кхо эзар кхалсаг. ХӀамашта маьхаш тӀа ца деттийтара де деза гӀулакхаш сиха дар цӀадеха гулбеннабар уж. «ДӀадаккха хӀамаш маьхах деза хулилга!» «Шеихаштта къовсам лоаттабе йоккхача монополештеи спекулянташтеи духьала» — аьнна тӀаязлаь йоазув дар царга хиннача плакаташ тӀа. Аргентина кхалнаьха союз яхача организаце хьалхлеца вӀаштӀехьяьккхаяр из демонстраци.

○ Уругвае цӀаькха а лакхбеннаб дулха мах. Укх тӀехьарча 40 дийнахьа хӀана кхоалагӀен хӀаьта укх тӀехххьарча ялх бетта ялхазлагӀеи лакхденнад укказа дулха маьхаш.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ЛАДУВГӀА, ХЬАЖА

РАДИО: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (гӀалгӀай меттала); 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 8.20 — «Сердало» газета оагӀонаш тӀара; 8.30 — концерт; 8.44 — «Къона смена» яха передача (эрсий меттала); 15.52 — «Сана дукха еза опера» яха концерт; 16.17 — «Вераш хьалкхедар — эрригача общества гӀулакх» яха беседа (гӀалгӀай меттала); 16.32 — керда хоамаш (гӀалгӀай меттала); 16.47 — «Экономически кхетам совбоалаш латт мехкдаьттахой» — яха беседа (эрсий меттала); 17.02 — ашараш; 17.15 — «Къонах» яха передача (эрсий меттала); 17.30 — Керда хоамаш (эсий меттала); 17.45 — «Кхалнаьха Совет болх беш я» — яха беседа (нохчий меттала); 18.28 — Керда хоамаш (нохчий меттала); 18.40 — нохчгӀалгӀай ашараш.

УКВ: 9.00 — «Деьхея партиги ховстаю оаха» яха концерт; 9.20— «Тайге водаш вар саг» яха радиопостановка; 10.10 — Балакирева хьалхара симфони; 10.50 — «Михайловское» яха литературно-музыкальни передача. 11.40 — «Травиата» яха Верди опера шоллагӀча акта тӀара сценеи дуэти; 19.00 — «Севастопольский вальс» яхача Листа оперетта монтаж; 20.35 — «ПаьтӀамат» яха радиопостановка (нохчий меттала); 21.30 — «Советски композиторий музыка» яха концерт; 22.45 — итальянски иллаш дӀаоа Клаудио Вилла.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — Телевизионни кердадараш (гӀалгӀай меттала); 18.35 — «Технически прогресс яра духьа» яха телевизонни журнал; 19.15 — «Дешара къахьегама цхьана дувзадения да» яха бакъдолчоа тӀера хьайиба фильм; 19.35 — Римский-Корсакова ваь 120 шу дизара хетаяь передача; 20.15 — передачий программа; 20.20 — «Деза сона хьо, вахар» яха художественни фильм.

Город Грозне, Коммунистически улицагӀа, № 52 цӀагӀа вахача гражданина Головатый Василий Демьяновича суде деннад город Грозне, Пролетарски улицагӀа, № 20 йолча цӀагӀа яха гражданка Головатая Евдокия Ивановна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Грознерча ленински халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦӀеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01, ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ02057. Заказ № 1653.